

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣ ΛΒ'

ΙΩΑΝ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 - 115 21 ΑΘΗΝΑΙ — ΤΗΛ. 72.18.308

15 ΙΟΥΝΙΟΥ 1983

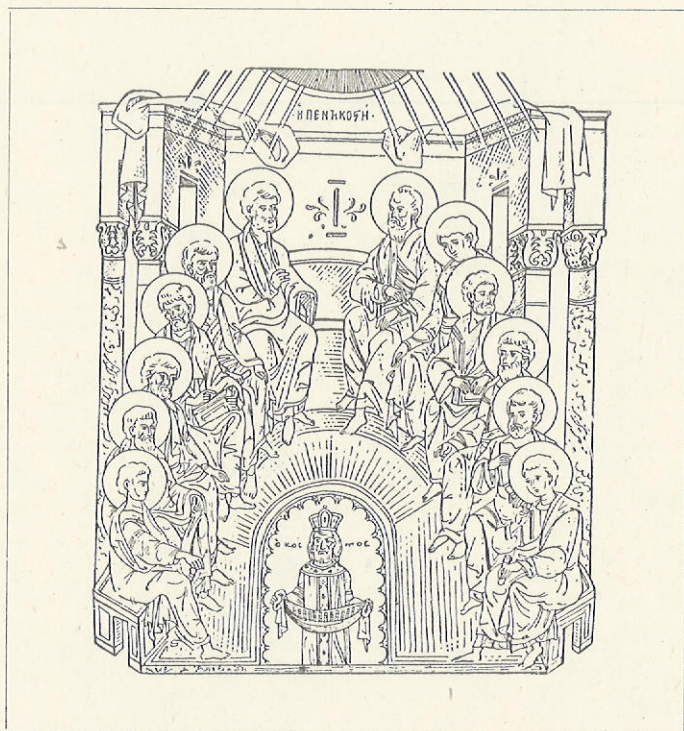
ΑΡΙΘ. 12

— ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ —

«Πεντηκοστήν ἐορτάζομεν...» — Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Καθηγ. Πανμίου Ἀθηνῶν, «Εἰς οὐρανοὺς ἀνήχθημεν». — Ἰωάννου Φουντούλη, Καθηγ. Πανμίου Θεσσαλονίκης, Ἀπαντήσεις σὲ λειτουργικὰς, κανονικὰς καὶ ἄλλας ἀπορίες. — Ἀρχιμ. Φωτίου Σ. Κωνσταντινίδη, Ὁ Ἐθνομάρτυρας Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου Κυπριανὸς (1756 - 1821). — Πρεσβ. Ἀντ. Ἀλεβιζοπούλου, Ζ' Τὸ ἀληθινὸ πρόσωπο τῆς ἐταιρίας «Σκοπιά». — Ἰ. Μ. Χατζηφώτη, Ἑλληνες Κληρικοὶ στοὺς ἀγῶνες τῆς φυλῆς. — Ἀλεξ. Μ. Σταυροπούλου, Λέκτορας Θεολ. Σχολῆς, Ἐκκλησία καὶ σύγχρονος κόσμος (ἐντυπώσεις ἀπὸ μιᾶ ἑλληνο - γαλλικῆ συνάντησις στὴν Κρήτη). — Δημ. Φερούση, Θεόδωρος Γ. Χατζηθεοδώρου. — Βασ. Μουστάκη, Ἡ προφητεία τοῦ Ναούμ. — Ἐπίκαιρα. — Φς, Τὸ Βιβλίον. — Εὐαγγέλου Π. Λέκκου, Ἐκθεση ἐκκλησιαστικοῦ Τύπου — Εἰδήσεις — Νέοι συνταξιούχοι τοῦ TAKE.

“ ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΗΝ ΕΟΡΤΑΖΟΜΕΝ ΚΑΙ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ ΕΠΙΔΗΜΙΑΝ ... , ,

Τὴν ἐκπλήρωσι αὐτῆς τῆς ὑποσχέσεως, τὴν ἔλευσι τοῦ Παρακλήτου καὶ τὴν παντοτενὴ παρουσία του καὶ παρουσία στὴν Ἐκκλησία γιορτάζομε σήμερα. Ὁ Θεός, στὸ πρόσωπο τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ποὺ ἐκπορεύεται ἀπὸ τὸν Πατέρα καὶ πέμπεται ἀπὸ τὸν Υἱὸ στὸν κόσμο, εἶναι πάντα μαζί μας, κι ὅπως φάλλουν οἱ πιστοὶ σήμερα: «Ὡ λ ο ν συ γ κ ρ ο τ ε ἰ τ ὸ ν θ ε σ μ ὸ ν τ ῆ ς Ἐ κ κ λ η σ ῖ α ς». Εἶναι ἡ πηγὴ ποὺ χορηγεῖ πᾶ πάντα, τὴ ζωὴ, τὴν ἀλήθεια, τὴ σωτηρία. Σπυρηθεῖ τὸν κόσμο καὶ ξαναγεννᾷ τὸν ἄνθρωπο — τοῦ φωτίζει τὴ διάνοια, τοῦ ἐνισχύει τὴ θέλησι, τοῦ καθαρίζει τὸ συναίσθημα, τοῦ καίει τὴν ἁμαρτία, τοῦ ἀναζωπυρώνει τὸ φρόνημα, τοῦ ἀνακαινίζει τὴν ψυχὴ.

“ΕΙΣ ΟΥΡΑΝΟΥΣ ΑΝΗΧΘΗΜΕΝ,,

Τοῦ κ. ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ
Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Ὁ Κύριος μὲ τὴν Ἀ ν ά λ η ψ ή του «εἰς τὸν οὐρανὸν» (Δουκ. κδ', 51), ἐνθρονίσθηκε στὰ δεξιὰ τοῦ Οὐρανόθεν Πατέρα ὡς πρωτότοκος ἀδελφός μας, ὡς κεφαλὴ τοῦ μυστικοῦ σώματος τῆς Ἐκκλησίας, γιὰ τὰ μεσιτεῦτῃ καὶ λαλῆ διαρκῶς ἀγαθὰ γιὰ χάριμα καὶ γιὰ τὰ προετοιμάζει καὶ τὴν ἰδική μας ἀνοδο στὸν οὐρανό. Κατὰ τὸν Ἰωάννη τὸν Χρυσόστομο «σήμερον εἰς οὐρανοὺς ἀνήχθημεν... Πρὸς τὴν βασιλείαν ἀνέβημεν τὴν ἄνω, ὑπερέβημεν τοὺς οὐρανοὺς, ἐπελαβόμεθα τοῦ θρόνου τοῦ βασιλικοῦ». Καὶ ὁ Θεοφάνης Κεραμεὺς ἀναφανεῖ: «Σήμερον ἡ φύσις τῶν ἀνθρώπων εἰς τὸν ἐπουράνιον θῶκον ἐνίδρυσται σήμερον ἡ ἀνεκαθεν ἔχθρα τῆς λογικῆς φύσεως διαλέλυται καὶ ἀργέλων καὶ ἀνθρώπων γέγονεν ἕνωσις». Καὶ κατὰ τὸν ἅγιο Γρηγόριο τὸν Παλαμᾶ, ὁ Κύριος διὰ τῆς Ἀναλήψεως Του «ἐνθρονίζει ἄνω τὴν ἡμετέραν ἦν ἀνέλαθε φύσιν». Ἐτοίμασε «διόρθωρον ὡς ὁμόθεον τὸ ἡμέτερον φύραμα». Ὅστε μὲ τὴν ἐορτὴ τῆς Ἀναλήψεως «εὐοριάζομεν τὴν τῆς φύσεως ἡμῶν ἀνάστασιν καὶ ἀνύψωσιν καὶ ἀνίδρυσιν». Ἡ ἀλήθεια αὕτη ἐξαίρεται καὶ σὴν ὑπογραφή τῆς ἡμέρας. Χαρακτηριστικὸ εἶναι λ.χ. τὸ τροπάριο: «Τὴν φύσιν τῶν ἀνθρώπων, Χριστέ, φθορᾷ πεσοῦσαν ἐξανέστησας, καὶ τὴ ἀνόδο Σου ὑψώσας, καὶ Σαντῶ ἡμᾶς ἐδόξασας».

Ὁ οὐρανός, σὸν ὁποῖο ἀνεβάσθηκε ἡ δοξασμένη ἀνθρώπινη φύσις, ἔχει κυρίως συμβολικὴ θεολογικὴ, χριστολογικὴ, ἐκκλησιολογικὴ, ἀνθρωπολογικὴ καὶ ἐσχατολογικὴ σημασία. Εἶναι λέξις, ποὺ συμβολίζει τὴν τελικὴ μακαρία κατάστασι τῆς λυτρώσεως τῶν ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι ἔχουν σωθῆ μέσα σὴν Ἐκκλησία καὶ «ἐν Χριστῶ» καὶ «ἐν ἁγίῳ Πνεύματι» εἶναι γιὰ πάντα συνενωμένοι μὲ τὸν Οὐράνιο Πατέρα.

Σ' αὐτὸν ἀκριβῶς τὸν οὐρανὸ ὑπάρχει αὐτὸ πολίτευμα ἡμῶν» (Φίλιπ. γ', 20), δηλαδὴ ἐκεῖ, ὅπου μᾶς ὁδηγεῖ ὁ ἀναληφθεὶς Κύριος. Γιὰ τοὺς Χριστιανοὺς, ποὺ ἔχουν ζωντανὴ ἐπαφή πρὸς τὸν Κύριο, ποὺ ἐνδοξα ἀναστήθηκε καὶ ἀναλήφθηκε, λαμπρὰ ἀστέρια στὸ στερέωμα τοῦ οὐρανοῦ αὐτοῦ θὰ εἶναι καὶ τὰ οὐρανοποιημένα καὶ μεταμορφωμένα σώματά μας. «Δεῖ γὰρ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀφθαρσίαν καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀθανασία» (Α' Κορ. ιε', 53). Ἐτοίμασε αὐτὸ σῶμα τῆς ταπεινώσεως ἡμῶν» θὰ με-

τασηματισθῆ «εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸ σύμμορφον τῶ σώματι τῆς δόξης αὐτοῦ» (Φίλιπ. γ', 21).

Ἀλλὰ γιὰ τοὺς Χριστιανοὺς ὁ οὐρανός, σὸν ὁποῖο μᾶς ἀνεβάζει ὁ Ἀναληφθεὶς Κύριος, δὲν εἶναι κατὰ τὸ ἐξ ὀλοκλήρου ἐπέκεινα, ὑπερβατικὸ καὶ μελλοντικὸ. Ἰδίως ἡ Ὁρθοδοξία, κατὰ τὴν γνωστὴ ἔκφρασι τοῦ Σ. Μπουλγκάκωφ, εἶναι «ὁ οὐρανὸς πάνω σὴ γῆ». Ἡ οὐράνια πραγματικότης εἶναι παρούσα καὶ ἀρχίζει μὲ τὴ λύτρωσι καὶ σωτηρία ποὺ κερδίζεται σὴν ἀτιμόσφαιρα τῆς ζωντανῆς πίστεως καὶ τῆς μετάνοιας, ποὺ διαρκῶς ἀνανεώνεται. Γιὰ ἐκεῖνον, ποὺ κατοικεῖ «ἐν πνεύματι» σὸν οὐρανό, ἡ οὐράνια πραγματικότης καταγράφει μὲ τὶς ἀνταρχειές τῆς ὄλες τὶς πτυχές τῆς ἐπίγειας ζωῆς. Ἐστὼ ὡς παράδειγμα μιὰ εὐτυχημένη χριστιανικὴ οἰκογένεια. Ὁ γάμος μᾶς ἔγινε ἕνα καμμάτι τοῦ οὐρανοῦ πάνω σὴ γῆ, βεβαίως γιὰ τὸν γάμο τοῦ ὁ προτεσταντικῆς Modereohn. Ἀλλὰ τί θὰ ἔπρεπε νὰ λέγη ἀκόμη ἐκφρασιτικώτερα ἕνα ὀρθόδοξος ἔγγαμος, ποὺ ζῆ μέσα σὴν ἀναγωγικὴ καὶ μυσταγωγικὴ ἀτιμόσφαιρα τῆς Ὁρθοδοξίας; Ἐπειτα μιὰ «Βασιλεία», ἕνα ἀπὸ τὰ «σπίτια γαλήνης», τὸ ἱατρεῖο ἐνὸς χριστιανοῦ ἱατροῦ, ἕνα ἐργοστάσιο ὀργανωμένο μὲ χριστιανικὲς ἀρχές, μιὰ αἰτησις συγγνώμης, μιὰ ἐκδήλωσις ἀγάπης, ποὺ ἐδωρετεῖ ἢ συγχωρεῖ, εἶναι δυνατὸ νὰ εἶναι μιὰ γωνιά ἢ μιὰ προῖη τοῦ Παραδείσου πάνω σὴν «οὐρανοθεῖσαν γῆν», γιὰ τὴν ὁποία τόσον ἐκφρασιτικὰ ὁμιλεῖ ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς. Ἡ κἀνοδος τοῦ οὐρανοῦ πάνω σὴ γῆ γίνεται κατ' ἐξοχήν μέσα σὴν λειτουργικὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία συγχρόνως σημαίνει καὶ ἀνέδασμα τῆς γῆς σὸν οὐρανό.

Κάθε Χριστιανός, κληρικὸς καὶ λαϊκός, πρέπει νὰ μὴ ἐκφυλίζει τὴ ζωὴ του σὲ ἐγκοσμιοκρατικὲς ἐκδηλώσεις καὶ φιλοδοξίες. Ὅλοι μᾶς πρέπει νὰ ἔχωμε «ἀνατεταμένον τὸ ὄμμα τῆς διανοίας ἀγγελουμιήτως πρὸς τὸν οὐράνιον Δεσπότην» (Γρηγόριος Παλαμᾶς), «ὥσπερ ἀπὸ γῆς εἰς οὐρανοὺς ἀναθρώσκοντες» (Θεοφάνης Κεραμεὺς). Πάντοτε πρέπει ν' ἀνιχνεύσιν σὴ πνευματικὰ αὐτιά μας τὸ λειτουργικὸ παράγγελμα «Ἄνω σκῶμεν τὰς καρδίας» καὶ οἱ λόγοι τοῦ Ἀπ. Παύλου: «Τὰ ἄνω ζητεῖτε, οὗ ὁ Χριστός ἐστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ καθήμενος. Τὰ ἄνω φρονεῖτε, μὴ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς» (Κολ. γ', 1-2).

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ, ΚΑΝΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΑΠΟΡΙΕΣ

Τοῦ κ. ΙΩΑΝΝΟΥ ΦΟΥΝΤΟΥΛΗ
Καθηγητοῦ Παν/μίου Θεσσαλονίκης

(Συνέχεια ἀπὸ τὴ σελίδα 156
τοῦ προηγούμενου τεύχους)

Οἱ σλαβικὲς Ἐκκλησίες, συντηρητικώτερες στὴ λειτουργικὴ τους πράξι, διατήρησαν στὶς λειτουργίες τῶν Κυριακῶν τὰ τυπικὰ καὶ τοὺς μακαρισμοὺς (σημειωτέον ὅτι ἡ λειτουργία δὲν ἐπισυνάπτεται σ' αὐτοὺς στὸν ὄρθρο), ἔκαμαν ὅμως στὴν πράξι διάφορες ἐπιτομὲς τῶν ψαλμικῶν στίχων ἢ ἐπανῆλθαν στὸ παλιὸ ἐφύμνιο τῶν μακαρισμῶν, «Μνήσθητί μου, Κύριε», ἢ «Ἐν τῇ βασιλείᾳ σου, μνήσθητί μου, Κύριε», παρέλειψαν δηλαδὴ τὰ τροπάρια. Τέτοιου εἴδους ἐπιτομὲς — παραδοσιακὲς ἄλλοστε, ὅπως εἶδαμε καὶ στὰ ἀντίφωνα — ἔχομε μαρτυρίες πὼς ἐγίνοντο καὶ στὶς λοιπὲς ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες. Ἀκόμα καὶ σὲ πολλὰ μοναστήρια ἐπιγράφησε γιὰ ἀναλόγους λόγους καὶ μιὰ ἐνδιάμεση μορφή, πού συνδυάζει ἀντίφωνα καὶ τυπικά. Ψάλλεται τὸ πρῶτο καὶ τὸ δεύτερο ἀντίφωνο καὶ στὴ συνέχεια ὡς τρίτο ἀντίφωνο οἱ μακαρισμοὶ μὲ τὰ τροπάρια πού προβλέπονται ἀπὸ τὸ Τυπικόν, γιὰ τὴν παράλειψι τῶν ὁποίων ἔχουν πάντα ἰδιαίτερη εὐαισθησία οἱ μοναχοί.

Ἔτσι μὲ τὰ ἀντίφωνα τῶν Κυριακῶν καὶ μὲ τὴ γνωστὴ ποικιλία τους κατὰ τὶς ἐορτὲς καὶ μὲ τὰ τυπικά καὶ τοὺς μακαρισμοὺς καὶ μὲ τὶς διάφορες ἀπόπειρες συντηρήσεώς τους διαμορφώθηκαν πολλοὶ παραδοσιακοὶ τύποι, πού μποροῦν μὲ τὸν πλοῦτο τους νὰ συμβάλουν στὸ σταμῆμα τῆς παρακμῆς τοῦ μέρους αὐτοῦ τῆς θείας λειτουργίας καὶ στὸν ἐξωραϊσμό του. Κάθε ἕνας τύπος ἔχει τὰ ἰδιαίτερα πλεονεκτήματά του. Ἡ ἐναλλαγὴ τους μπορεῖ νὰ προσφέρῃ πολλὰ στὴν εὐπρεπέστερη τέλεσι τῆς θείας λειτουργίας καὶ στὸν ἐμπλουτισμὸ τῆς, μὲ ἰδιαίτερα εὐπλαστα καὶ πλούσια σὲ δοξολογι-

κὸ καὶ διδασκικὸ περιεχόμενο στοιχεῖα. Ἀρκεῖ νὰ γίνῃ συνειδητοῖς πὼς ὑπάρχει ἀνάγκη προσπαθείας γιὰ τὴν ἀναστολὴ τῆς ἀπαράδεκτης σημερινῆς καταστάσεως, πού μαρτυρεῖ ἀμέλεια καὶ ἀνεπίτρεπτη ἐγκατάλειψι μὲ κατήφορο τῆς φθορᾶς.

Καὶ πρῶτα τὰ ἀντίφωνα. Καταδείχθηκε ἀπὸ ὅσα ἀνωτέρω εἶπαμε ὅτι τὰ χαρακτηριζόμενα ὡς «καθημερινὰ» ἀντίφωνα εἶναι τὰ ἀρχαῖα ἀντίφωνα τῶν Κυριακῶν κατὰ τὸ ἐνοριακὸ τυπικόν. Νόμιμα μποροῦν νὰ ἐπανέλθουν, μὲ τοὺς θαυμασίους τέσσερις στίχους τῶν ψαλμῶν τους καὶ μὲ τὰ ἀπλά ἐφύμνά τους, πού τόσο διευκολύνουν τὴ συμμετοχὴ τοῦ λαοῦ στὴν ψαλμοδία τους.

Τὸ δεύτερο καὶ τὸ τρίτο ἀντίφωνο ἔχουν καὶ ἄλλη δυνατότητα ποικιλίας στὰ ἐφύμνά τους. Τὸ δεύτερο ἀντίφωνο ἔχει ἐφύμνιο, ἐκτὸς ἀπὸ τὸ «Σῶσον ἡμᾶς, Υἱὲ Θεοῦ...» καὶ τὸ «Πρεσβεῖαις τῶν ἁγίων σου σῶσον ἡμᾶς, Κύριε». Τὸ τρίτο ἐκτὸς ἀπὸ τὸ ἀπολυτίκιο, πού οὕτως ἢ ἄλλως ψάλλεται καὶ μετὰ τὴν εἴσοδο, ἔχει ἐφύμνιο καὶ τὸ «Σῶσον ἡμᾶς, Υἱὲ Θεοῦ...», ὅπως τὸ εἰσοδικὸ πού ἀνήκει σ' αὐτὸ τὸ ἀντίφωνο. Πρόκειται γιὰ μιὰ παλαιότερη μορφή ἀντιφώνων, πού ὑπάρχουν στὰ Ὁρολόγια μας καὶ πού ψάλλονται καὶ σήμερα στὸ Ἅγιον Ὄρος. Ἀσφαλῶς μποροῦν νὰ ψαλοῦν καὶ στὶς ἐνορίες, ἐναλλάξ μὲ τὰ νεώτερα καὶ νὰ δώσουν μιὰ ἐπιθυμητὴ ποικιλία.

Στὰ τυπικά ἐπίσης μποροῦν νὰ ψαλοῦν πάλι ὁλόκληροι οἱ ψαλμοὶ καὶ οἱ μακαρισμοὶ μὲ τὰ λαμπρὰ τροπάρια τους, εἴτε ἀπὸ τὴν Ὀκτώηχο κατὰ τὸν ἦχο τῆς Κυριακῆς, εἴτε ἀπὸ τὴν γ' καὶ ε' ὁδὴ τῶν κανόνων τῶν ἐορταζομένων ἁγίων, κατὰ τὶς ἐορτὲς ἢ σὲ συνδυασμοὺς πού προβλέπει τὸ Τυπικόν. Ἀρκεῖ ἡ λειτουργία νὰ ἀρχίξῃ 15' λεπτὰ νωρίτερα γιὰ

νὰ μὴν προκαλεῖται καθυστέρησις. Ἡ πάλι εἶναι δυνατὸν νὰ ψάλλωνται ἐπιμελέστερα τέσσερις στίχοι κατ' ἐκλογὴν ἀπὸ τὸν κάθε ψαλμὸ (οἱ δύο πρῶτοι καὶ οἱ δύο τελευταῖοι κατὰ τὸ πρότυπο τῶν ἀντιφώνων) καὶ οἱ μακαρισμοὶ χωρὶς τροπάρια, μόνο οἱ στίχοι ἢ μὲ τὸ ἀρχαῖο ἐφύμνιό τους («Μνήσθητί μου (ἢ ἡμῶν), Κύριε» ἢ «Ἐν τῇ βασιλείᾳ σου μνήσθητί μου (ἢ ἡμῶν), Κύριε» ἢ «Μνήσθητί μου (ἢ ἡμῶν), Κύριε, ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ σου») κατὰ τὴν πράξι τῶν σλαβικῶν Ἐκκλησιῶν.

Αὐτὲς τὶς πολλὲς δυνατότητες μᾶς δίνει ἡ λειτουργικὴ μας παράδοσι.

Ὁ συνδυασμὸς τῆς ἐνοριακῆς πράξεως μὲ τὴ μοναχικὴ, ἢ ἀνάμειξις δηλαδὴ τῶν ἐφυμνίων τῶν ἀντιφώνων μὲ στίχους ἀπὸ τοὺς ψαλμοὺς τῶν τυπικῶν, οὔτε δόκιμος εἶναι οὔτε ἀναγκαῖος, οὔτε σύμφωνος μὲ τὴν παράδοσι. Δίνει τὴν ἀνακριθεῖ ἐντύπωσι ὅτι διασώζει τὸ γράμμα τοῦ Τυπικοῦ, πού ὀρίζει τὴν ψαλμοδία τῶν τυπικῶν κατὰ τὴν Κυριακὴ. Στὴν πραγματικότητα ὅμως συγχέει καὶ ἀλλοιώνει τὶς δυὸ τελείως ἀνεξάρτητες καὶ διαφορετικῆς προελεύσεως σεβάσιμες παραδόσεις.

ΓΥΜΝΙΣΜΟΣ

φυσιολογία ἢ ἐκφυλισμός;

Μία ἐπίκαιρη μελέτη

τοῦ συνεργάτου μας

Εὐαγγέλου Π. Λέκκου

Ἔκδοσις Περ. «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

Ο ΕΘΝΟΜΑΡΤΥΡΑΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΥΠΡΟΥ ΚΥΠΡΙΑΝΟΣ (1756-1821)

Τοῦ Ἀρχιμ. ΦΩΤΙΟΥ Σ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗ
Ἱεροκήρυκα τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Κύπρου

Εἶναι τώρα ὁ Κυπριανὸς ἓνα σπάνιο καὶ πολύτιμο κεφάλαιο γιὰ τὴν Κύπρο. Μὲ τὴν ὕλική βοήθεια ποὺ ἔφεραν ἀπὸ τὴν Βλαχία ξοφλήθηκαν τὰ χρέη τῆς Μονῆς, ἡ ὁποία ἄρχισε νὰ προοδεύει, νὰ προικίζεται μὲ ἱερὰ σκεῦη καὶ ἀφιερώματα καὶ νὰ λαμπρύνεται.

Ὁ Κυπριανὸς μετὰ τὴν ἐπάνοδό του διορίστηκε Προϊστάμενος στὸ Μετόχι τῆς Μονῆς Μαχαιρᾶ στὸ χωριὸ του, Στρόβολο, ὅπου ἔδειξε δράση ἀξιόλογη καὶ ἀξιοθαύμαστη. Ἔτσι, σημαίνοντες παράγοντες τῆς Λευκωσίας ἐνήργησαν καὶ κατόρθωσαν νὰ διοριστεῖ ἀπὸ τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Χρῦσανθο, Οἰκονόμος τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, μὲ εὐρύτητα διαχειρίσεως στὰ ἐκκλησιαστικὰ καὶ πολιτικὰ πράγματα. Εἶναι, τώρα, ὁ «αἰθῦνων νοῦς» τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς καὶ τῆς Νήσου.

Τὸ 1804 ὁ Κυπριανὸς μὲ πολιτικὴ καὶ διπλωματικὴ μαεστρία σώζει τὸν λαὸ ἀπὸ γενικὴ σφαγὴ καὶ τὴν Ἀρχιεπισκοπὴ ἀπὸ διαρπαγὴ καὶ πλήρη καταστροφὴ. Οἱ Τοῦρκοι ἐξεγείρονται ἀπὸ κάποια φήμη γιὰ ἔλλειψη δῆθεν τροφίμων καὶ τὰ βάζουν ἐναντίον τοῦ Κυβερνήτη (Μουχασίλη), τοῦ Μεγάλου Διερχομένου καὶ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, οἱ ὁποῖοι — πρέπει νὰ σημειωθεῖ — εἶχαν τὴν φροντίδα νὰ ἐξασφαλίζουν τροφίμα γιὰ τὸν λαόν. Ὁ Κυπριανὸς μέσῳ τῶν Προξένων τῶν Μεγάλων Δυνάμεων καὶ σημαινόντων παραγόντων τῆς Νήσου σώζει τὴν κατάστασι. Ἡ δυνάμη του, τότε, φθάνει στὸ ζηνίθ της. Κάποιος περιηγητῆς τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ὁ Ἀλῆ Μπέη, πολὺ ὀρθὰ τὸν χαρακτήρισε «ἄγγελο φύλακα τῆς Κοινοτήτάς του».

Ὁ Κυπριανὸς ἐκτιμᾶται ἀπὸ ὅλους. Τὸ κύρος του εἶναι τεράστιο. Εἶναι τώρα ὁ πῦρ ἐνδεδειγμένους νὰ καταλάβει τὸ ἀξίωμα τοῦ Ἀρχιεπισκόπου.

Ὁ ὑπέργυρος Ἀρχιεπίσκοπος Χρῦσανθος ἀπομακρύνεται ἀπὸ τὸν θρόνον μαζί μὲ τὸν ἀνεψιὸ του Μητροπολίτη Κιτίου Χρῦσανθο καὶ ἐξορίζεται μὲ Ἀυτοκρατορικὸ Διάταγμα στὴν Χαλκίδα τῆς Εὐβοίας (Ἰούnius 1810), ὅπου σὲ λίγο χρόνο τὸν βρίσκει ὁ θάνατος.

Ὁ Κυπριανὸς χειροτονεῖται Ἀρχιερέας στίς 30 Ὀκτωβρίου 1810, ἀπὸ τὸν Συναίου Κωνσταντῖνον, ποὺ βρισκόταν τότε στὴν Κύπρο, ὡς ἐκπρόσωπος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἱερεμία τοῦ Γ', καὶ τοὺς Κυπρίους Ἐπισκόπους Πάφου Χρῦσανθο, Κυρηνεῖας Εὐγένιον καὶ τὸν Χωρεπίσκοπο Τριμυθοῦντος Σπυρίδωνα. Ὁ Κυπριανὸς τώρα εἶναι ἀδὸ λύχνος, ὁ ὁποῖος

ἐτέθη ἐπὶ τὴν λυχνίαν». Ἀναπτύσσει ἀξιοθαύμαστη δραστηριότητα. Χρησιμοποιεῖ ὅλες τὶς ἱκανότητές του, τὶς ἀρετὲς καὶ τὰ χαρίσματα του. Εἶναι «ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς», «ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς ὅστις τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθεισιν ὑπὲρ τῶν προβάτων» (Ἰωάν. Γ' 11).

Φροντίζει πρῶτα γιὰ τὰ οἰκονομικά. Γιὰ νὰ προχωρήσει στὴν πραγματοποίησι τοῦ μεγάλου ἔργου του χρειάζεται πολλά χρήματα. Αὐτὰ θὰ τὰ χρησιμοποίησει στὴν ὑπηρεσία τῶν πνευματικῶν ἀναγκῶν, στὴν ἐκπλήρωσι τοῦ σχεδίου του. Ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ εἶναι καταχρεωμένη. Τόσο πολὺ μεγάλο εἶναι τὸ χρέος, ὥστε στὸν Κώδικα τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς σημειώνει χαρακτηριστικὰ «ἔλεως γενοῦ ἡμῖν Κύριε καὶ περὶ τούτου». Σὲ λίγο καιρὸ ἀποπληρώνει τὸ χρέος καὶ δημιουργεῖ πόρους.

Πιστεύει ἀκράδαντα ὅτι ἡ Παιδεία εἶναι τὸ πᾶν γιὰ τὴν μόρφωσι τῶν ἀνθρώπων καὶ τὴν ἄνοδο καὶ τὴν ἀνάπτυξη ἑνὸς λαοῦ, ἰδιαιτέρα γιὰ τὴν ἀπόκτησι τῆς ἐλευθερίας καὶ τὴν διαβίωσι στὴν πράξι μὲ ἐλευθερία.

Ἰδρύει, ἔτσι, ἐκεῖ κοντὰ στὴν Ἀρχιεπισκοπὴ, τὸ 1812, τὴν Ἑλληνικὴ Σχολὴ ἡ ὁποία ἐξελίχθηκε στὸ σημερινὸ Παγκύπριο Γυμνάσιο καὶ τὴν ἀφιέρωσε στὴν Παναγία Τριάδα πρὸς μόρφωσι τοῦ λαοῦ, καθότι, ὅπως γράφει ὁ ἴδιος στὸν Κώδικα τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς: «Ἡ Κύπρος πάσχει μέγαν ἀύχμον Ἑλληνικῶν μαθημάτων, τὰ ὁποῖα εἶναι τὸ μόνον μέσον ὅπου στολίζουσι τὸν ἀνθρώπινον νοῦν καὶ ὅπου ἀποκατασταίνουσι τὸν ἀνθρώπον ἄξιον τῶ ὄντι ἀνθρώπων».

Σχολὴ ἴδρυσε καὶ συντηροῦσε καὶ στὴ γενέτειρά του Στρόβολο, ἡ ὁποία συνέχισε τὴν λειτουργία της καὶ μετὰ τὸ 1821. Σημαντικὴ ἠθικὴ καὶ ὕλικὴ βοήθεια ἔδωσε ἐπίσης στὴν Ἑλληνικὴ Σχολὴ ποὺ ἰδρύθηκε τὸ 1819 στὴν Λεμεσό.

Ἰδιαιτερο ἐνδιαφέρον ἔδειξε γιὰ τὴν Ἱερὰ Μονὴ Μαχαιρᾶ, «τὸ Τρισάγιον Μοναστήριον», τὴν Μονὴ τῆς μετανοίας του ὅπου, ὡς ἀναφέρει ὁ ἴδιος, «πνευματικῶς ἐγεννήθημεν καὶ ἀνετράφημεν». Φρόντισε καὶ περιέσωσε τὴν Μονὴ ἀπὸ τὴν παρακμὴ καὶ τὴν ἐρήμωσι. Δώρισε σ' αὐτὴν τὸ 1813, τὸ ἀνεκτήκτον τσιφλίκιον τῆς Τύμβου» εἰς «ψυχικὴν του σωτηρίαν καὶ εἰς μνημόσυνον τῶν γονέων του καὶ εἰς ἀραγὴν καὶ βοήθειαν τῶν πρὸς τὸ ζῆν τῶν ἐν τῇ αὐτῇ Ἱερᾷ Μονῇ ἀσκουμένων πατέρων».

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 157 τοῦ ὑπ' ἀρ. 11 τεύχους.

(Συνεχίζεται)

Ζ' ΤΟ ΑΛΗΘΙΝΟ ΠΡΟΣΩΠΟ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ "ΣΚΟΠΙΑ,"

Του Πρεσβυτέρου
ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΑΛΕΒΙΖΟΠΟΥΛΟΥ

3

Βέβαια τὰ θύματα δὲν ἀντιλαμβάνονται πὼς μ' αὐτὸ τὸν τρόπο στήνουν τὶς παγίδες τῆς «Σκοπιᾶς» δὲν πιστεύουν πὼς οἱ ἴδιοι εἶναι θύματα καὶ συνεπῶς δὲν ἔχουν καθόλου συναίσθησι τοῦ τί στήν πραγματικότητα κάνουν καὶ ποιοῦν συμφέροντα ὑποστηρίζουν. Ὅμως ἡ ἔταιρία τοὺς διδάξει νὰ χρησιμοποιοῦν συνειδητὰ τὸ «δόλο», νὰ μὴ ἀποκαλύπτουν ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τὶς ἀληθινές τους προθέσεις καὶ τὴν ταυτότητα «τοῦ ποιμένου»! Ἀφήνουν τὰ ἀνυποψίαστα θύματα ἐκτεθειμένα σὲ ἀνακριθεῖς διαπιστώσεις ἀπὸ τὴν πρώτη ἐπαφὴ δὲν κάνουν καθόλου λόγο γιὰ τὰ «δελτία» ποὺ συμπληρώνουν, μὲ σκοπὸ νὰ δημιουργηθῇ καὶ νὰ συμπληρωθῇ ὁ «φάκελλος» τοῦ καθενὸς μας στήν ὀργάνωσι.

Φθάνουν μέχρι τοῦ σημείου νὰ «παραδέχονται» πρὸς στιγμὴν ἀκόμη καὶ πράγματα, τὰ ὅποια ἐπίσημα ἡ ὀργάνωσι διακηρύττει «διαβολικά». Δὲν συκιστοῦν ἐπὶ παραδείγματι ἀπὸ τὴν ἀρχὴ νὰ μὴ πηγαινῶμε στήν Ἐκκλησία, μάλιστα ἂν κρίνουν ἀναγκαῖο προβαίνουν καὶ σὲ ἐπαίνους τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν κληρικῶν!

Βέβαια ἡ ἀληθινὴ Ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ εἶναι στύλος καὶ ἑδραῖωμα τῆς ἀληθείας (Α' Τιμ. γ' 15) καὶ τὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας μισοῦν τὸ ψεῦδος, δὲν τὸ χρησιμοποιοῦν, γιὰτὶ πάντοτε πρέπει νὰ προωθοῦν τὰ συμφέροντα τῆς Ἐκκλησίας. Ὅμως μιὰ μετοχικὴ ἔταιρία μὲ ἀποκλειστικὸ σκοπὸ τὴν ἀπόκτησι κέρδους καὶ ἐξουσίας πάνω σὲ ἀνθρώπους ἔχει διαφορετικὰ κριτήρια. Στὴν κοινωνία μας, μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων ποὺ ἀποβλέπουν ἀποκλειστικὰ καὶ μόνο σὲ οικονομικο-πολιτικούς σκοποὺς κυριαρχεῖ εὐρύτητα τὸ ἀξίωμα: «μὲ τὸ σταυρὸ δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ πάη μπροστά» λέγοντας «μπροστά» δὲν ἔννοοῦν βέβαια στὸ δρόμο τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ στὸ δρόμο τοῦ μαμωνᾶ! Αὐτὸ εἶναι καὶ τὸ κριτήριον τῆς ἔταιρίας «Σκοπιᾶς», γιὰτὶ ἄλλωστε νὰ ἀποτελῇ αὐτὴ ἐξαίρεσι; μὴπως δὲν εἶναι μετοχικὴ ἔταιρία;

Ἡ ἔταιρία «Σκοπιᾶς» δὲν παρανομεῖ μόνο ἀπέναντι τῶν ὁπαδῶν τῆς ἢ καὶ ἀπέναντι τῆς ἀνθρωπίνης κοινωνίας σὲ παγκόσμιον κλίμακα παραπλανᾷ καὶ τὸ ἑλληνικὸ κράτος.

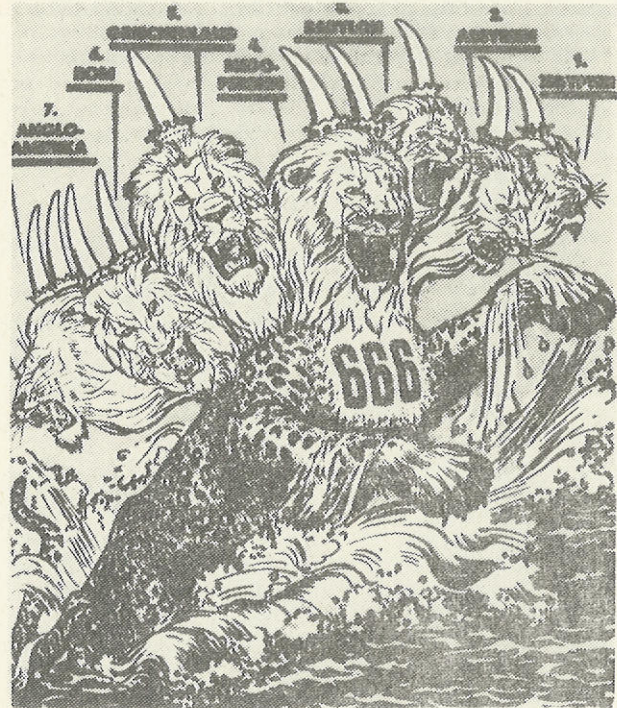
Ἀποκρύπτει συστηματικὰ τὶς ἀληθινές της προθέσεις ἔναντι τοῦ ἑλληνικοῦ κράτους καὶ ἔμπαίξει τὴν ἑλληνικὴ κυβέρνησι.

Ποῖο εἶναι τὸ ἀληθινὸ πρόσωπον τῆς ἔταιρίας στὸ θέμα αὐτό;

Γι' αὐτὸ τὸ ζήτημα ἔχουμε πολλὰ γράψει στὸ βιβλίον «Ἡ Σκοπιᾶς: ζωηρότερον φῶς ἢ πυκνότερον σκότος» καὶ ἰδιαίτερα στὸ τελευταῖον ἔργον, ποὺ περιλαμβάνει μέ-

ρος τῆς μεγάλης ἀλληλογραφίας μας μὲ χιλιαστικὰ στελέχη τοῦ ἐξωτερικοῦ εἶναι εἶδος «ποιμαντικῆς μὲ αἰρέσεις» (ἔκδ. Ἀποστολικῆς Διακονίας). Μιλήσαμε ἀκόμη γιὰ τὸ ἴδιο θέμα στήν ἐκπομπὴ «Ἰδεολογικὴ ἐνημέρωσι» καὶ συγκεντρώσαμε δλόκληρη σειρὰ κασέττες. Δὲν θὰ θέλαμε νὰ ἐπιμείνουμε στήν κατοχύρωσι τῶν συμπερασμάτων μας: θὰ περιορισθοῦμε μόνο σὲ μερικές νύξεις.

Ἡ ὀργάνωσι διδάσκει πὼς ἀποτελεῖ στήν κυριολεξία «κυβέρνησι» καὶ μάλιστα «θεοκρατικὴ κυβέρνησι» καὶ πὼς ὁ ἴδιος ὁ «Ἰεχωβά» τῆς ἀνέθεσε νὰ κυβερνήσῃ δλόκληρον τὸν κόσμον, ἀπὸ τὸ ἔτος 1914 καὶ ὄψε. Διακηρύτ-

Ἔσονται οἱ κυβερνήσεις μὲ τὰ κοινοβουλία καὶ τὸν ἐθνικὸν τους μηχανισμό ἀποτελοῦν τὸ θηρίον τῆς Ἀποκαλύψεως μὲ τὸν ἀριθμὸν 666. Στὸ χιλιαστικὸν σάιτσο ἀναφέρεται ὀνομαστικῶς καὶ ἡ Ἑλλάς.

τε: πὼς μετὰ τὴν ἴδρυσιν τῆς «βασίλειας» στὸν «οὐρανόν», οἱ κυβερνήτες τοῦ κόσμου ἔπρεπε νὰ παραδώσουν τὴν παγκόσμιον κυριαρχίαν στήν ἔταιρία «Σκοπιᾶς», ὡς τὴ μόνην νόμιμη κυβέρνησι σ' ὅλη τὴ γῆ.

Ὁ διάβολος ὅμως, ὁ ὅποιος βασικὰ εἶναι ἄρχοντας τοῦ κόσμου καὶ κυβερνᾷ μὲσω τῶν ὀργάνων του, δηλα-

(Συνέχεια εἰς τὴν σελίδα 175)

ΕΛΛΗΝΕΣ ΚΛΗΡΙΚΟΙ

Στους αγώνες τῆς φυλῆς

Ἀνέκδοτα ἔγγραφα ἀπὸ τὸ Ἀρχεῖο Ἀγωνιστῶν Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης

Τοῦ κ. Ι. Μ. ΧΑΤΖΗΦΩΤΗ

13. ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΚΩΤΣΑΚΗΣ

Ἀπὸ τὴν Ἀλωνίσταινα. Πῆρε μέρος στὸν Ἀγῶνα μὲ τὰ ὅπλα καὶ τὸν ἐνίσχυσε ὀλικὰ. Πολέμησε στὴν Καρύταινα, στὴς μάχες τῆς Πιάνης, Βαλιτεσίου, Τρικώρφων, Γράνας, στὴν Τριπολιτσά, τὸ Ναύπλιο, τὴν Κόρινθο, τὴν Πάτρα, στὴν μάχη τῆς Δραμιπάλας κ.λπ. Σὲ πολλὰς μάχες ἦταν ὑπὸ τὴς διαταγὰς τοῦ θρυλικοῦ «Γέρου τοῦ Μοριᾶ» Θεόδωρου Κολοκοτρώνη.

Ἀίτησὴ τοῦ πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴ Ἐκδουλεύσεων.

Στις 22 Ἰουνίου 1865 ὑπέβαλε πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴ Ἐκδουλεύσεων τὴν παρακάτω αἴτηση, μὲ τὴν ὁποία ζήτησε τὴ βαθμολόγησὴ του καὶ κάποια οἰκονομικὴ ἀνταμοιβὴ τῶν σημαντικωτάτων, ἕπως φαίνεται, ὑπηρεσιῶν του στὴν Ἐπανάστασι:

«Πρὸς τὴν τῶν Στρατιωτικῶν Ἐκδουλεύσεων Σ. Ἐπιτροπὴν Αἴτησις περὶ ἀμοιβῆς στρατιωτικῶν ἐκδουλεύσεων.

Ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπανάστασεως κατὰ τῶν Ὀθωμανῶν, ἤτοι τῆς 25 Μαρτίου 1821, ἀνεδείχθην στρατιωτικὸς, Σεβαστὴ Ἐπιτροπὴ, πολεμῶν ὑπὲρ τῆς Ἀνεξαρτησίας τῆς πατρίδος κατὰ τῶν ἐχθρῶν. Εἶμαι ἀτιόχθων καὶ κάτοικος Ἀλωνισταίνης τοῦ δήμου Φαλλάνθου τῆς επαρχίας Μαντινείας καὶ ὀνομάζομαι Ἀντώνιος ἱερεὺς Κοτσάκης, εἶμαι ἐτῶν 65 καὶ στρατιωτικὸς ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τῆς Ἐπανάστασεως ἐπὶ κεφαλῆς καὶ ἄλλων συγχορῶν μου. Ἦμην ἀπ' ἀρχῆς κατηχημένος τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπανάστασιν καθ' ὃ Ἀλωνιστιώτης καὶ σχετικὸς τοῦ ποτὲ ὀπλαρχηγοῦ Γεωργίου Δημητρακοπούλου, καὶ προσιατεύων εἰς χωρίον μου συνεισέφερον πολλὰ ἐκ τῆς περιουσίας μου πρὸς διατροφὴν τῶν Ἑλληνικῶν στρατευμάτων τῶν διαβαινόντων ἐξ Ἀλωνισταίνης εἰς ὅλας τὰς μάχας τῆς Τριπόλεως καὶ ἡ οἰκία μου ἦτον κοινὴ εἰς τὴν ὑποδοχὴν στρατευμάτων, καὶ τοῦτο εἶναι γνωστὸν εἰς τοὺς ὀπλαρχηγούς τῆς Πελοποννήσου.

Καθ' ὃ στρατιωτικὸς παρευρέθην, Σεβαστὴ Ἐπιτροπὴ, πρῶτον εἰς τὴν μάχην εἰς Ἅγιον Ἀθανάσιον Καρυταίνης ἐναντίον τῶν Ὀθωμανῶν Φαναριωτῶν

ὅταν εἰσῆλθον ἐντὸς τοῦ φρουρίου τῆς Καρυταίνης πολεμήσας ὑπὸ τοὺς ὀπλαρχηγούς Θεόδωρον Κολοκοτρώνην καὶ Γεώργιον Δημητρακόπουλον, ἔπειτα εἰς τὴν μάχην τῆς Πιάνης, ἐπολέμησα ἐναντίον τῶν ἐκ Τριπόλεως ὀρμησάντων Ὀθωμανῶν, καὶ τότε ὑπὸ τὰς διαταγὰς τῶν ἰδίων ὀπλαρχηγῶν. Ἐπειτα ἐπολέμησα εἰς τὴν μάχην Βαλιτεσίου ἐναντίον τοῦ Κεχαγιάμπεη ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ ἰδίου Κολοκοτρώνη, Δημητρίου Πλαπούτα καὶ Κανέλλου Δεληγιάννη ὅταν ἐλαφροαγώγησαν οἱ Ὀθωμανοὶ τὸν Κυριακούλην καὶ Μῆτρον Πέτροβαν. Ἐπειτα ἐπολέμησα εἰς τὴν μάχην Τρικώρφων κατὰ τῶν Ὀθωμανῶν Τριπόλεως ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ ἰδίου Κολοκοτρώνη, Πλαπούτα, Δεληγιάννη καὶ Δημητρακοπούλου. Παρευρέθην εἰς τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Τριπόλεως ὑπὸ τὰς διαταγὰς τῶν ἰδίων καὶ ἐπομένως εἰς τὴν ἀπελευθέρωσιν τοῦ Ναυπλίου καὶ εἰς τὰς μάχας τοῦ φρουρίου Παλαμηδίου.

Ὑστερον ὑπὸ τῶν ἰδίων ὀπλαρχηγῶν μετέβην εἰς Κόρινθον ἐναντίον τῶν Κορινθίων Ὀθωμανῶν, ὅταν διὰ τοῦ Κιαμήλμπεη αἰχμαλώτου μας μᾶς παρεδόθησαν οἱ Ὀθωμανοὶ Μπέηδες. Ἐπειτα μετέβην εἰς Π. Πάτρας ὑπὸ τῶν ἰδίων ὀπλαρχηγῶν καὶ Πετιμεζαίων ἐναντίον τῶν Αἰαλαίων καὶ Πατριῶν Ὀθωμανῶν, ἐπομένως εἰς τὰς μάχας Ἀργους ὑπὸ τῶν ἰδίων, εἰς Δεσφενάκη καὶ εἰς τὸν κάμπον τῆς Βόχας ἐναντίον τοῦ ἰδίου ἐχθροῦ.

Ὑστερον, εἰσβαλόντος τοῦ Ἰμπραήμ πασιᾶ παρευρέθην εἰς τὴν πρώτην καὶ αὐτοῦ μάχην Δραμιπάλας καὶ ἐκεῖθεν εἰς τὴν μάχην Τρικώρφων, ὅπου ἐφονεύθησαν οἱ ὀπλαρχεγοὶ Γεώργιος Δημητρακόπουλος, Νικ. Ταμπακόπουλος ἐκ Βυτίνης, Παπασταδόπουλος ἐκ Λαγκαδίων, Παπαζωνάκης καὶ ἄλλοι, καὶ ἐπομένως παρευρισκόμην εἰς ὅλας τὰς ἐναντίον αὐτοῦ ἐνέδρας διὰ μέσου τῶν ὁποίων κατεπολεμήσαμε τοὺς περισοιτέρους τούτων Ὀθωμανούς καὶ καθ' ὅλας αὐτὰς τὰς μάχας ἐκτὸς ὅλων τῶν ἄλλων συνεισφορῶν μου προσεμῆθενον δι' ἰδίων μου πολλὰ πολεμοφόδια ἐμοῦ καὶ τῶν ἄλλων ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν μου στρατιωτῶν.

Περὶ τῶν στρατιωτικῶν ἐκδουλεύσεών μου ἀνέφερον εἰς ὅλας τὰς συσταθείσας τὰ παρελθόντα εἴη ἐπιτροπὰς ἐξαιτούμενος τὴν προσήκουσαν ἀμοιβήν, ἀλλ' οὐδεμίαν τῶν αἰτήσεών μου ἔλαβε τέλος γὰ ἀποζημιω-

θῶ ἢ νὰ θραβενθῶ διὰ νινος σιραιωτικῆς θαυμολογίας μου.

Ἀναφερόμενος ἤδη, Σεβαστῆ Ἐπιτροπῇ, ὑποβάλω ἐπίσημον πιστοποιήσιον τῶν ὀπλαρχηγῶν μου καὶ παρακαλῶ ἐξετάζοντες καὶ τοὺς ἐνυπόχροντας ὀπλαρχηγοὺς ν' ἀποφασίσθητε νὰ μὲ θαυμολογήσετε, καθ' ὅσον ἀνήκει διὰ ν' ἀπαμειφθῶ.

Ἐποσημειοῦμαι μὲ θαυμάσιον σέβας.

Ἐν Ἀλωνισταίνῃ τῇ 22 Ἰουνίου 1865.

Εὐπειθέστατος κάτοικος Ἀλωνισταίνης

Ἀτιώσιος ἱερεὺς Κωτσάκης».

14. ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΒΥΖΑΝΤΙΟΣ

Πῆρε μέρος στὴν ἄλωση τοῦ Ναυπλίου σὲ ὅλες τὶς μάχες καὶ συγκρούσεις. Τραυματίσθηκε καὶ περιήλθε σὲ ἔνδεια στερούμενος «καὶ αὐτοῦ τοῦ ἐπιουσίου ἄρτου».

Ἀναφορά του πρὸς τὴν Ἑπέρτα τῆ Διοικήσεως.

Μὲ ἀναφορὰ πού ὑπέδραλε στίς 10 Ἰουνίου 1823 πρὸς τὴν Ἑπέρτατῃ Διοίκησιν ζητοῦσε ἕνα μηχανοεπιδικασμὸν γιὰ νὰ ἐφησυχάζει: στὸ Νάυπλιο. Σ' αὐτὴν μὲ ἀνάγλυφο τρόπο σκιαγραφεῖ τὴν προσφορά του ἀπὸ τὴν πρώτη κιόλας ὥρα τοῦ Ἀγώνα:

Ἐπεριτάτῃ Διοίκησιν!

Ἀνθρῶπος Βυζάντιος τὴν πατριδα, ἀρχιμανδρῆτις ἐν ἱερότητι τὸν θαυμόν, ἐν μέσῳ τῆς ἡλικίας, ἐν ἡ εὐκαισιότατῃ ὥρᾳ ἤκουσε τῆς ἐλληνικῆς σάλπιγγος τὴν φωνήν, κεντρῶσας αὐτήν, ὡς θεομὸς Ἑλληναί, ἐν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ, ἐκπλευσεν ἐν καιρῷ κι' ὅποσῶν χρηματικὴν οὐσίαν κατελθὼν εἰς τὰ ἐλεύθερα, ἐγγῶρισε

γνωρισθεὶς καὶ συγκατετάχθη τοῖς ἐκλεκτοῖς περιέζωσσε ρομφαίαν ἐκδικήσεως ὑπὲρ πίστεως καὶ πατριδος, καὶ ἀμέσως: πού ἄρῶν ἱερός μὲ καύσωνα καὶ παγετόν; ἐκεῖ καὶ ὁ ἀρχιμανδρῆτις: πού πλοκῆ καὶ ρεσάλτιον Παλαμηδίου καὶ ἔλωσις Ναυπλίου καὶ κατακρημνισμοὶ ἐν βραχάδεσι θαθέσις χάσματος, μὲ κατὰσυνθλίματα χειρῶν, ποδῶν καὶ διὰ τῶν πυροβόλων ἐχθρῶν ὄπλων; ἐκεῖ καὶ ὁ ἀρχιμανδρῆτις.

Θεὲ ὕψιστε! Πατρίς γλυκυσία! Καὶ Σὺ, ἄνωθεν ὠρισμένη, Σεβαστοτάτῃ καὶ Ἐπεριτάτῃ Διοίκησιν. Ποιτε ποτὲ ὁ ἀρχιμανδρῆτις μὴτὲ ἐφαντάσθη ὅτι ἐπραξέτι καλὸν δι' ἀνταμοιβήν ποιέ, ἐπειδὴ χρεωστῆ καὶ τὴν ἐκπνευσιν τοῦ πνεύματος αὐτοῦ εἰς χεῖρας Θεοῦ, ἔπειτα μυριοπλασίων παρομοίων ἱερῶν ἀγῶνων διὰ τὴν πρὸς τὴν πίστιν καὶ τὴν πατριδα ἀγάπην ποιέ ἐν ὄσῳ εἶχε χεῖρας καὶ πόδας. Ἀλλὰ ἐπειδὴ καὶ ἤδη, ἐκίος τούτων, ἐπιτέρηται καὶ αὐτοῦ τοῦ ἐπιουσίου ἄρτου, παρακαλεῖ θεομῶς τὰ ἔξοχα σημεῖα τῶν ἀσθενούντων ν' ἀσφαλισθῆ, καθησυχάζων εἰς τὴν πόλιν τοῦ Ναυπλίου εἰς τινὰ οἶκον, μὲ λήψην χρηματικὴν ἠμηνιαίαν ἢ ἐτήσιον τόσῃν ὄσῳν ἢ προσκυνητῇ μοι Κεντρικῇ δυνάμει σκοπεύει πρὸς ἱκανοποίησιν ἐνὸς τοιοῦτου ἀνδρὸς πρὸς θεραπείαν ἴσως μειρωτέραν τῶν πολλῶν αὐτοῦ πληγῶν καὶ τὰ τοῦ ζῆν. Αἴρων χεῖρας ἐκέτιδας πρὸς Θεὸν ὑπὲρ τῆς τοῦ γένους προόδου καὶ τελείας ἀγαθῆς ἀποκαταστάσεως, ὑποφαινόμενος τῇ ὑπεριτάτῃ πανσεβάστῳ Κεντρικῇ Διοίκησιν μ' ὄλον τὸ θαυμάσιον σέβας καὶ ὑπόκλισιν.

1823, τὴν 10 Ἰουνίου, ἐν Τριπόλει.

Ὁ πατριώτης

Διονύσιος ἀρχιμανδρῆτις».

(Συνεχίζεται)

Ζ' ΤΟ ΑΛΗΘΙΝΟ ΠΡΟΣΩΠΟ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ «ΣΚΟΠΙΑ»

(Συνέχεια ἀπὸ τὴν σελίδα 173)

δὴ τῶν κοινοβουλίων, τῶν κυβερνήσεων καὶ τοῦ δημοσίου μηχανισμού των, ἐμπόδιζε αὐτὴ τὴν παράδοσιν: τῆς ἐξουσίας καὶ παρακίνησε τὶς κυβερνήσεις νὰ συγκεντρώσῃσιν στρατό, γιὰ νὰ πολεμήσῃσιν τὴ «βασιλεία» καὶ τὴ «θεοκρατικὴν κυβέρνησιν».

Ἡ ἑταιρεία διδάσκει: πῶς στὸ θέμα αὐτὸ δὲν ὑπάρχει διάκριση μεταξὺ δημοκρατίας, δικτατορίας, βασιλείας κ.ο.κ., ὅλοι οἱ ἄρχοντες εἶναι ὄργανα τοῦ διαβόλου. Μαζὶ μ' αὐτοὺς συνεργάζονται οἱ κληρικοὶ τῶν διαφόρων Ἐκκλησιῶν, ὀρθοδόξου, καθολικῆς, προτεστάντικῶν, καθὼς καὶ ὅλων τῶν θρησκειῶν τοῦ κόσμου, πού εἶναι: «διορισμένοι ἀπὸ τὸ διάβολο» ἢ «δεσμοφύλακες», γιὰ νὰ κρατοῦν τοὺς λαοὺς ὑποταγμένους στὸ διάβολο!

Ὁλόκληρο τὸ πολιτικὸ σύστημα ἀποτελεῖ τὸ «θηρίο τῆς Ἀποκαλύψεως» μὲ τὸν ἀριθμὸ 666 καὶ διάφορες θρησκείες τῆ «Βαβυλώνα», τὴν «πόρνην τὴ μεγάλην τῆς ἀποκαλύψεως».

Γι' αὐτὸ οἱ «ἀληθινοὶ δοῦλοι τοῦ Θεοῦ», πού δρίσκονται στὸ «καταφύγιον», πρέπει νὰ μισοῦν θανάσιμα τὸ «θηρίο» καὶ τὴ «Βαβυλώνα» καὶ νὰ ἐργάζωνται στὸ πλευρὸ τοῦ «στρατεύματος τοῦ Ἰεχωῦδᾶ» γιὰ τὴν καταστροφὴ αὐτοῦ τοῦ «συστήματος προηγμάτων».

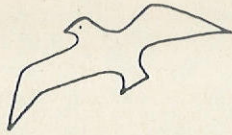
Ἀλλοίμονο σ' ὅποιον δηλώσῃ νομιμοφροσύνην στὸ

«θηρίο»· αὐτόματα ἐντάσσεται στὸ «στράτευμα τοῦ διαβόλου» καὶ θαδίζει: στὸν Ἀρμαγεδῶνα ἀπὸ τὴν παράταξι: τῶν «ἐχθρῶν τοῦ Ἰεχωῦδᾶ».

Ἔτσι: ἐξηγεῖται: γιὰτὶ οἱ χιλιαστὲς δὲν παίρνουν τὸ ὄπλο τοῦ ἐλληνικοῦ στρατοῦ· γιὰτὶ δὲν δέχονται: νὰ φορέσῃσιν τὴ στολὴν τοῦ ἐλληνικοῦ στρατιώτου· νὰ κάνουν πρωϊνὴν στρατιωτικὴν γυμναστικὴν, νὰ σταθοῦν προσοχῇ μπροστὰ στὸν ὑπουργὸ ἐθνικῆς ἀμύνης ἢ μπροστὰ στὸν πρόεδρο τῆς Δημοκρατίας ἢ ἀκόμη καὶ γιὰτὶ στίς τελευταῖες ἐκλογὰς ἔρριξαν λευκὸ ψηφοδέλτιο! Μὲ τὸν ἴδιον τρόπο μπορούμε νὰ ἐξηγήσουμε γιὰτὶ οἱ χιλιαστὲς δὲν λαμβάνουν μέρος στὴν προσπάθεια ἐπιλύσεως τῶν προβλημάτων τῆς κοινωνίας μὲ εἰρηνικοὺς τρόπους, ἢ ἀκόμη σὲ ὀργανωμένα προγράμματα πού ἀποβλέπουν σὲ καθαρῶς κοινωνικοὺς σκοποὺς.

Ἐμὲ τὸν διάβολο δὲν θέλουμε νὰ ἔχουμε τίποτε τὸ κοινό, οὔτε μὲ τὰ ὄργανά του, τὸ ἐλληνικὸ κράτος! Δὲν μπορούμε νὰ τὸ κάνουμε αὐτό, ἐπειδὴ ἔτσι: θὰ ὀρεθῶμε στὸν Ἀρμαγεδῶνα μὲ τὴν παράταξι: τοῦ διαβόλου, ἔξω ἀπὸ τὸ «καταφύγιον»!

Καὶ ὅμως ἡ ἑταιρεία ἐρωτοτροπεῖ πολλὰς φορὰς μὲ τὸ «θηρίο» καὶ προσπαθεῖ νὰ τὸ «καλοπιάσῃ» προβαίνοντας σὲ ψευδεῖς δηλώσεις, ἀποκρύπτοντας τοὺς ἀληθινούς τῆς σκοπούς.

ΠΕΡΙΠΛΑΝΗΣΕΙΣ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΟΣ ΚΟΣΜΟΣ

Έντυπώσεις από μιὰ ἑλληνο-γαλλικὴ συνάντηση στὴν Κρήτη

ΤΟΥ κ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Μ. ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ
Λέκτορας Θεολογικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν

Νέες μορφές διαποιμάνσεως

Ὁ σύγχρονος ποιμένας, ὀλοένα καὶ περισσότερο αἰσθάνεται τὴν πρόκληση τῶν καιρῶν νὰ κάνει χρῆση αὐτοῦ πὸν μπορούμε νὰ ὀνομάσουμε *ποιμαντικὴ φαντασία*. Δίπλα, δηλαδή, σὲ τρόπους καθιερωμένους ποιμαντικῆς διακονίας, ἀναζητᾷ, γιὰ νὰ μπορέσει ν' ἀνταποκριθεῖ σὲ σύγχρονες ἀνάγκες τοῦ ποιμνίου του, νέες δυνατοῖτες πὸν θὰ τὸν βοηθήσουν νὰ τὸ προσεγγίσει καλύτερα καὶ νὰ ἐργασθεῖ σὲ βάθος κοντὰ του.

Πολλές φορές, ἡ νέα αὐτὴ μορφή ποιμαντικῆς διακονίας δὲν ἀφορᾷ στὸ σύνολο τῆς ἐνορίας. Εἶναι δυνατὸ νὰ ἀπευθύνεται καὶ σὲ μικρότερες ἢ μεγαλύτερες ὀμάδες πὸν τὴν ἀποτελοῦν, τυπικῆς ἢ ἄτυπης κατηγορίας προσώπων, ἡλικιῶν, ἐπαγγελμάτων κ.λπ. Ἡ ποιμαντικὴ αὐτὴ ἐργασία μπορεῖ νὰ γίνεται μέσα στὰ πλαίσια τῆς ἐνορίας ἢ καὶ ἔξω ἀπ' αὐτήν. Εἶναι δυνατὸ νὰ λάβει τὴ μορφή μιᾶς προσκυνηματικῆς ἐκδρομῆς ἢ ἐνὸς ἐκπαιδευτικοῦ ταξιδιοῦ πὸν νὰ μπορεῖ νὰ συνδυάζει τὴ μελέτη ἐνὸς συγκεκριμένου θέματος, τὴν πνευματικὴ ἀνάταση καὶ ἀναφυχή, τὴν ἀνάπαυση ψυχῶν καὶ σωμάτων, τὴν βαθύτερη ἀλληλογνωριμία, τὴν σύσφιξη δεσμῶν καὶ πολλὰ ἄλλα.

Ὁ χρόνος πὸν θὰ γίνει κάτι τέτοιο ἐξαρτᾶται ἀπὸ εὐκαιρίες πὸν προσφέρονται σὲ ἐπίσημες ἀργίες ἢ διακοπές καὶ κατόπιν συμφωνίας γιὰ τὴν καταλληλότητα αὐτῆς ἢ ἐκείνης τῆς περιόδου. Ὁ καταρτισμὸς τοῦ προγράμματος μπορεῖ νὰ γίνεται μὲ κοινὴ συνεννόηση ποιμῆνος καὶ ἐνοριτῶν, στὴν ὁποία θὰ λαμβάνονται ὑπόψη τὰ ἐνδιαφέροντα καὶ οἱ ἐφέσεις τους καθὼς καὶ οἱ δυνατοῖτες τῶν ἀνθρώπων τοῦ τόπου σὸν ὁποῖο θὰ μεταθοῦν ἢ θὰ φιλοξενηθοῦν. Εἶναι καλό, βλα αὐτά, νὰ τὰ γνωρίζει ὁ ἐφημέριος καὶ οἱ ὑπεύθυνοι ἐκ τῶν προτέρων, καὶ σὺς λεπτομέρειες, χωρὶς

αὐτὸ νὰ τοὺς κάνει κλειστοὺς σὲ ἐπὶ τόπου τροποποιήσεις καὶ μεταβολές τοῦ προγράμματος.

Μετὰ ἀπὸ αὐτὰ τὰ εἰσαγωγικά, θὰ ἤθελα νὰ περιγράψω μιὰ περιπλάνηση σὲ δρόμους ποιμαντικῆς διακονίας αὐτοῦ τοῦ τύπου. Ἀρχῆς Μαρτίου, πῆρα ἓνα τηλεφώνημα ἀπὸ τὴ γνωστὴ σὺς θεολογικοὺς καὶ ἐκκλησιαστικοὺς κύκλους ἑλληνίδα συγγραφέα δ. Κ α ί τ η Χ ι ω τ έ λ λ η, πὸν εἶχε τὴν ἐδθόνη τοῦ συντονισμοῦ συναντήσεως μεταξὺ γάλλων καὶ ἑλλήνων ὀρθοδόξων, στὴν ὁποία μὲ καλοῦσε νὰ λάβω μέρος. Συγκεκριμένα, ὁ ἐφημέριος τοῦ Ἱ. Ναοῦ Κοιμῆσεως τῆς Θεοτόκου σὴ Μασσαλία, ὁ Ἀρχιεπισκοπὸς πατήρ Κ υ ρ ι λ λ ο ς Ἀ ρ γ ε ν α η ς, συνεχίζοντας σχετικὴ παράδοση τῆς ἐνορίας του, ἤθελε νὰ πραγματοποιήσει, μὲ μιὰ ὀμάδα πὸν θὰ ἀποτελεῖτο ἀπὸ εἴκοσι περίπου ἄτομα —τὰ περισσότερα μικτὰ ζεύγη καὶ μερικὰ ἀπὸ αὐτὰ μὲ τὰ παιδιὰ τους βαφτισμένα ὀρθόδοξα—, μιὰ ἐκπαιδευτικὴ ἐκδρομὴ σὴν Κρήτη. Τὰ ἄτομα αὐτὰ ἔπρεπε νὰ πλαισιωθοῦν μὲ ἑλληνες γαλλοφάνους. Αὐτὸ θὰ βοηθοῦσε σὴν ἀπευθείας ἀνταλλαγὴ ἀπόψεων καὶ θὰ ἀπεφεύγετο ἡ μεσολάβηση μεταφραστῶν.

Ἡ π ρ ο σ κ λ η σ η αὐτῆ, ἀποτελοῦσε γιὰ μένα π ρ ο σ κ λ η σ η, γιὰ νὰ δῶ ἀπὸ κοντὰ μιὰ τέτοια μορφή ποιμαντικῆς ἐργασίας τῆς ὀ ρ θ ο δ ὄ ξ ο υ διασπορᾶς συνηγμένης σ' ἓνα τόπο τόσο φιλόξενο, ὅπως εἶναι ὁ κορητικὸς χῶρος, σὴ ζεστὴ γωνιὰ τῆς Ὀ ρ θ ο δ ὄ ξ ο υ Ἀ κ α δ η μ ί α ς Κ ρ ή τ η ς, σὴ Γωνιὰ τῶν Χανίων. Ἄν ἔχουμε συνηθίσει νὰ ὀνομάζουμε μέχρι τώρα Ὀρθοδοξία τῆς διασπορᾶς τις ἐκτὸς Ἑλλάδος ἢ ἄλλων ὀρθοδόξων χωρῶν ὀρθόδοξες κοινότητες, μήπως τώρα δὲν παρατηρεῖται κ α ι σ τ ὶ ο ν τ ὶ ὀ π ο μ α ς δ ι α σ π ο ρ ᾶ τῶν ὀρθοδόξων δυνάμεων πὸν νὰ χρειάζεται καὶ αὐτὴ μιὰ σ ὄ ν

σ ἐ δρόμους ποιμαντικής διακονίας

α ξ η ἐπὶ τὸ αὐτό; *Ἦταν λοιπὸν ἀναγκαία μιὰ «περιπλάνηση» πρὸς τὰ ἐκεῖ. Τὸ θέμα τῆς συναντήσεως, οἱ ἄνθρωποι, ξένοι καὶ Ἕλληνες, πὸν θὰ συμμετεῖχαν ἦταν ἕνας «πειρασμός». Δέχτηκα λοιπὸν μὲ πολλὴ χαρὰ νὰ συμμετάσχω καὶ ὁμολογῶ πὼς ἐπέσχευα πολὺ κερδοσιμὸς.

Στὶς γραμμὲς πὸν ἀκολουθοῦν προσπαθῶ νὰ περιγράψω ἡμερολογιακὰ τὸν ρυθμὸ αὐτῆς τῆς συσκέψεως σύμφωνα μὲ τὴ χρονικὴ ἐξέλιξή της καὶ νὰ ἀποδώσω τὴν οὐσία τῶν εἰσηγήσεων καὶ τυχὸν παρεμβάσεις κατὰ τὶς συζητήσεις.

Θεματικὴ τῆς συναντήσεως

Ἡ ἐκπαιδευτικὴ αὐτὴ ἐκδρομὴ διάρκεσε ἀπὸ τὶς 2 ὡς τὶς 10 Ἀπριλίου 1983. Τὸ Σάββατο, ἀφίξη στὴν Ἀθήνα καὶ ὑποδοχὴ τῶν ξένων ἀπὸ Ἕλληνες. Τὴν Κυριακὴ ἀναχώρηση γιὰ Κρήτη. Τὴ Δευτέρα ἄρχισε ἡ καθαρὸ συνάντηση μὲ προκαταρκτικὴ συζήτηση πάνω στὸ κεντρικὸ θέμα πὸ ἦταν «*Ἐκκλησία καὶ σύγχρονος κόσμος*» καὶ περιστρεφόμεναι γύρω ἀπὸ ζητήματα πὸν ἀπασχολοῦν τοὺς σύγχρονους πιστοὺς, στὰ ὁποῖα καλοῦνται νὰ πάρουν θέση μὲ τὴ ζωὴ τους καὶ τὸ λόγο τους.

Τέτοια ζητήματα εἶναι ἡ ἐκπαίδευση, ἡ πολιτικὴ ἐξουσία, ἡ ἐπιστήμη, ὁ τεχνικὸς πολιτισμὸς, οἱ νέες σχέσεις μεταξὺ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, ἡ λατρεία. Γιὰ ὅλα αὐτὰ τὰ ζητήματα ὑπῆρξαν ἀνάλογες εἰσηγήσεις τὶς ἐπόμενες ἡμέρες τῆς συναντήσεως. Στὴν προκαταρκτικὴ αὐτὴ συζήτηση *στόχος* ἦταν ἡ προετοιμασία τῶν συμμετεχόντων στὴ θεματικὴ τῆς συναντήσεως καὶ ἀνταλλαγὴ ἀπόψεων, τὶς ὁποῖες θὰ ἐλάμβαναν ὑπόψη καὶ θὰ ἀπαντοῦσαν οἱ κύριοι ὁμιλητὲς στὶς εἰσηγήσεις τους. Αὐτὸ ἀποτελοῦσε καὶ *πρωτοτυπία* τῆς μεθόδου τῆς συσκέψεως, ὥστε οἱ ὁμιλῆες νὰ μὴ προετοιμάζονται ἐρήμην τῶν συμμετεχόντων καὶ τῶν γόνιμων ἐρωτημάτων τους πὸν τυχὸν θὰ ἔθεταν.

Τὴν Τρίτη ἔγινε ἡμερήσια ἐκδρομὴ στὶς ἀρχαιοτάτες τῆς Κνωσοῦ, ἐπίσκεψή στὸ Μουσεῖο τοῦ Ἡρακλείου καὶ

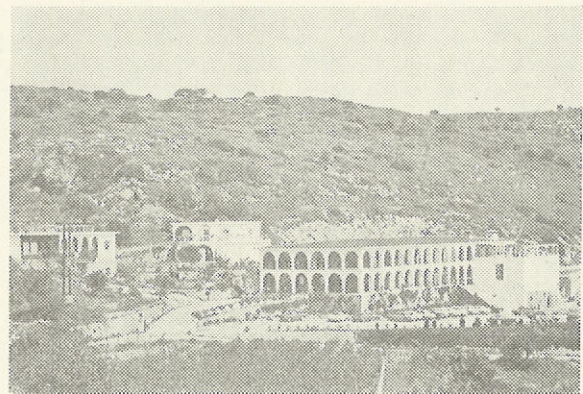
συνάντησή μὲ τὸν σεβασμιώτατο Ἀρχιεπίσκοπο Κρήτης κ. *Τιμόθεο*.

Ἐκπαίδευση, πολιτικὴ ἐξουσία

Τὴν Τετάρτη μίλησε ὁ κ. *Παναγιώτης Νέλλας*, θεολόγος καθηγητῆς καὶ ἐκδότης τοῦ περιοδικοῦ «*Σύναξις*», γιὰ τὸ θέμα τῆς ἐκπαίδευσως καὶ τῆς *χριστιανικῆς παιδείας* καὶ τὴν εὐθύνη τοῦ χριστιανοῦ παιδαγωγοῦ. Ἄν στόχος τῆς τελευταίας εἶναι ἡ ἀνάπτυξη τοῦ προσώπου, τί νόημα θὰ εἶχε μιὰ ξερὴ μετάδοση γνώσεων μόνο; Δὲν πρέπει νὰ μᾶς διαφεύγει, ὅτι χρειαζόμαστε μιὰ παιδεία γιὰ τὸν ἄνθρωπο καὶ ὄχι μιὰ ἐκπαίδευση πὸν νὰ ὑπηρετεῖ τὸ ἐλάχιστον κατεστημένο.

Ἐπισημάνθηκε ἡ εὐθύνη τῶν χριστιανῶν καθηγητῶν καὶ ὁ ρόλος μιᾶς «*διδάσκουσας κοινότητος*», πὸν ὅλη διδάσκει καὶ εἰσάγει τὰ μέλη της στὴ ζωὴ της. Ἀναφέρθηκε, ὅτι στὴ Μασσαλία μιὰ ομάδα μητέρων καθηγητριῶν, διευθύντησαν ἔτσι τὰ πράγματα, ὥστε μεταθέτοντας τὴν ὥρα ἐνάρξεως τοῦ ἑσπερινοῦ στὴ λήξη τοῦ καθηγητικοῦ μαθήματος, νὰ μποροῦν νὰ συμμετέχουν καὶ τὰ παιδιὰ, καὶ οἱ πατέρες ἐρχόμενοι, νὰ μετέχουν καὶ αὐτοὶ καὶ νὰ τὰ παραλαμβάνουν μετὰ. Τὴν ἄλλη μέρα πάλι, ὅλοι μαζὶ, παρακολούθησαν τὴ Θ. Λειτουργίαν τῆς Κυριακῆς. Ἡ σημασία αὐτοῦ τοῦ τρόπου κατηχήσεως φαίνεται, ἂν λάβουμε ὑπόψη, ὅτι τὸ 95% τῶν γάμων στὴν ὀρθόδοξη κοινότητα τῆς Μασσαλίας εἶναι μικτοὶ καὶ ὅτι τὸ 86% τῶν βαπτίσεων εἶναι παιδιῶν μικτῶν γάμων.

Τὴν Πέμπτη, ὁ καθηγητῆς στὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Στρασβούργου κ. *Ἀστέριος Ἀργυρίου* εἰσηγήθηκε τὸ θέμα *Ἐκκλησία καὶ πολιτικὴ ἐξουσία*. Τὸ θέμα τῶν σχέσεων τους ἀπασχόλησε τὴ χριστιανικὴ σκέψη ἀπὸ τὴν ἀρχή. Μετὰ ἀπὸ σύντομὴ ἱστορικὴ ἐπισκόπηση ἀναφέρθηκε στὸν σύγχρονο προβληματισμὸ δίνοντας μὲ συντομία τὰ χαρακτηρι-

Ἡ Ὀρθόδοξος Ἀκαδημία Κρήτης.

στικά του σημερινού κόσμου και επισήμανε την πολιτική διάσταση της πίστωσης. Στόχος θα πρέπει να είναι ο προσδιορισμός της δράσεως της Έκκλησίας και των έσχατων συνεπειών μιας Θεολογίας της έλπίδος. Σε καμία περίπτωση η Πολιτική δεν μπορεί να αποτελεί το άπαν για τον άνθρωπο. Δεν επιτρέπεται να συγχέουμε σωτηρία και πολιτική απελευθέρωση είναι καιρός να επιτελεσθεί η επανάσταση της καρδιάς από μέσα, για την πραγματοποίηση της Βασιλείας του Θεού. Σύμβολο της Βασιλείας πρέπει να είναι η χριστιανική μαρτυρία, το παράδειγμα. Οφείλουμε να προσέξουμε, γιατί πολλές φορές η στάση μας ως Χριστιανών, ως Έκκλησιών, μπορεί να συνιστά αντίσυμβολο.

Στο σημείο αυτό, κάποιος από τους παρευρισκομένους ανέφερε το εξής περιστατικό από τη ζωή μιας μικρούλας ορθόδοξης ρωσίδας. Την μητέρα της την είχε καταδώσει κάποιος αστυνομικός της ΚΑ Γκέ Μπέ και την είχαν κλείσει στη φυλακή, όπου και πέθανε. Έφθασε η ημέρα της γιορτής της μητέρας της και σκέφθηκε ότι κάτι έπρεπε να κάνει. Όταν εκείνη ζούσε, συνήθιζε να της πηγαίνει στη φυλακή λουλούδια. Τώρα τι να έκανε; Ουμήθηκε τότε, ότι όταν ζούσε η μητέρα της, της έλεγε συχνά ότι έπρεπε να αγαπούν τους έχθρους τους. Αγόρασε λοιπόν λουλούδια και πήγε να τα προσφέρει στο εκείνον τον αστυνομικό αιτιολογώντας την πράξη της. Γνωρίζουμε ότι ο αστυνομικός έβρινε στη συνέχεια χριστιανός.

Το απόγευμα της ίδιας ημέρας, μας κάλεσε ο Μητροπολίτης Κισάμου και Σελίνου κ. Είρηνας να τον επισκεφθούμε και να γνωρίσουμε το Καστέλι και το κοινωνικό έργο που επιτελείται στη Μητρόπολή του. Είχαμε την ευκαιρία να πάρουμε απαντήσεις σε πολλά ερωτήματα σχετικά με το έργο αυτό και με το φυλλάδιο που μας διένειμε με τον χαρακτηριστικό τίτλο «Επανάσταση των συνειδήσεων» να συμπληρώσουμε την συζήτηση που είχαμε αρχίσει το πρωί για την «επανάσταση της καρδιάς».

Επιστήμη και τεχνολογία

Το πρωί της Παρασκευής διαβάστηκαν δύο εισηγήσεις. Η πρώτη του καθηγητού στο πανεπιστήμιο της Rennes κ. Jean - Claude Roberti, διακόνου, με τίτλο Έκκλησία και επιστήμη. Η δεύτερη, ήταν του ηλεκτρολόγου - μηχανολόγου κ. Γιάγγη Ευόπουλου για τις σχέσεις Έκκλησίας και τεχνικού πολιτισμού. Και οι δύο ομιλητές επιχείρησαν μια εξέταση των ιδιαιτεροτήτων της συγχρόνου επιστημονικής γνώσεως και τεχνολογίας.

Η επιστημονική γνώση διαφέρει από άλλες γνώσεις και δημιουργεί μια νέα σχέση με τον κόσμο που περιβάλλει τον άνθρωπο. Η επιστημονική έρευνα αντικειμενοποιεί και καθλώνει: το αντικείμενό της σαν το βέμμα της Μέδουσας. Αν, μέχρι πριν λίγο καιρό, η Επιστήμη επιδίωκε σαν στόχο της την Αλήθεια, σήμερα δημιουργεί ή ίδια την αλήθεια της. Δεν υπάρχουν, σε αλήθεια,

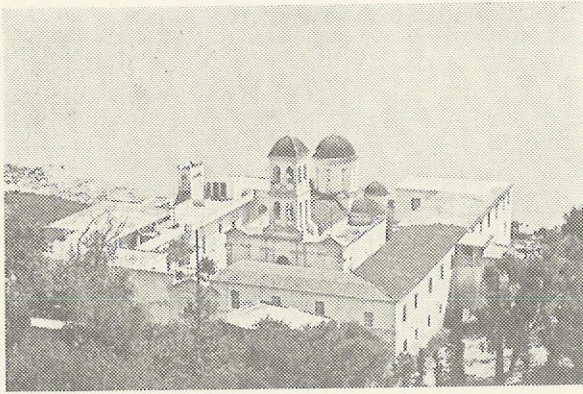
αλήθειες επιστημονικές αλλά προσωρινές γνώσεις για ένα αντικείμενο. Αυτό που δυσχεραίνει τα πράγματα είναι ένας νέος προσανατολισμός της επιστημονικής έρευνας: η ιδεολογική χρησιμοποίησή της από την Πολιτική που επιδιώκει την οικειοποίηση και τον σφετερισμό του σύμπαντος.

Στις νέες εξελίξεις, βέβαια, συμπεριλαμβάνεται και η εγκατάλειψη όρισμένων ιδεών, όπως ότι ο άνθρωπος είναι μόνολογικό όν. Στην Ορθοδοξία υπήρχε εξάλλου η αντίληψη, ότι η δραστηριότητα της επιστήμης είναι για τον άνθρωπο αγαθός. Η γνώση είναι ανοιχτή. Η αλήθεια δεν είναι κάτι αλλά κάποιος, ο Θεός, ο Χριστός. Δεν θα έπρεπε να αντιπαρατάξουμε πίστη και επιστήμη, αλλά να θεωρήσουμε ίσως ότι επιστημονική γνώση και πίστη προς τον Θεό είναι δύο δυνατές στάσεις. Η Άγια Γραφή παρέχει άσφαλως μια δυνατότητα συνθέσεως. Το «κατακυριεύσατε της γης» ανοίγει τον δρόμο για την επιστημονική γνώση, συζευγμένο όμως με το «αγαπήσατε Κύριον τον Θεόν σου και τον πλησίον σου», έτσι ώστε να συντελεστεί η ευχαριστιακή αναφορά στην έκφώνηση «τά σά εκ των σών». Ο κίνδυνος είναι πάντα κοντά και παραμονεύει. Ο άνθρωπος, δηλαδή, κινδυνεύει να παραδοθεί με τις σκέψεις του σε μάταια πράγματα, και ενώ έγνωρισε το Θεό, να μη τον τιμήσει: ως Θεό ούτε και να τον ευχαριστήσει (πρόβλ. Ρωμαίους α' 21). Γι' αυτή του τη στάση, μάλιστα, να φθάσει αυτός ο τεχνολόγος άνθρωπος να λέγεται: ως άλλος, ίσως μας υπενθύμιζε η ακολουθία του Ακαθίστου, που ακούσαμε το απόγευμα της Παρασκευής στο μοναστήρι της Υπεραγίας Θεοτόκου της Κυρίας Οδηγητρίας, της επικαλούμενης Γωνιάς, σε ελάχιστη απόσταση από την Ακαδημία.

Νέες σχέσεις ανδρών και γυναικών

Το ίδιο ενδιαφέρον παρουσίασε τόσο η εισήγηση όσο και η συζήτηση πάνω σε αυτήν, του π. Κυρίλλου Αργέντη για τις νέες σχέσεις μεταξύ ανδρών και γυναικών, το Σάββατο το πρωί. Μιλώντας ο π. Κύριλλος, αναφέρθηκε στο σχέδιο του Θεού αναφορικά με τον άνδρα και τη γυναίκα λέγοντας ότι η αγάπη συνιστά την εικόνα του Θεού στον άνθρωπο και τόνισε την συμπληρωματικότητα των δύο φύλων. Με την πτώση, το κακό εγκαθίσταται στον κόσμο, και κυρίως, εκεί όπου το ανθρώπινο είναι: ομορφότερο για να το διαστρέψει και να το διαφθείρει. Με την πτώση, η αγάπη μεταβάλλεται σε πάθος και τόπος προνομίου των παθών. Η αγάπη συναντά το πάθος και ο άνθρωπος γίνεται σκλάβος των δυνάμεων που ήταν αγαθές και που τώρα τον αιχμαλωτίζουν. Ο άνθρωπος γίνεται: μαριονέτα, αιχμάλωτος της ζήλειας και του σαδισμού.

Με τη Σάρκωση, όμως, ο Θεός της αγάπης και της ελευθερίας ελευθερώνει τον άνθρωπο από την αιχμαλωσία και του δίδει τη δυνατότητα να ξεφύγει από τον νετερισμό του φόβου και του πάθους. Η απάντηση στο κάλεσμα του Θεού είναι η άσκηση. Ο Χριστός ελευθερώνει από το φόβο και τις απαιτήσεις της επιθυμίας. Αυτός ο αγώνας επιτρέπει στο Άγιο Πνεύμα να αποκαταστήσει τους φυσικούς δεσμούς του ανθρώπου με το Θεό. Η Παράδοση της Έκκλησίας μας προτείνει

Τὸ Μοναστήρι τῆς Γωνιάς.

δύο δρόμους γιὰ τὴν ἀπελευθέρωση τοῦ ἀνθρώπου τὴν μοναχικὴ ὁδὸ καὶ τὸ μυστήριον τοῦ γάμου, κατὰ τὸ ὅποιο ἀναζητοῦμε τὸν Θεὸ - ἀγάπη διὰ τῆς ἀνθρωπίνης ἀγάπης, καὶ αὐτὸ ὄχι μαγικά καὶ αὐτόματα ἀλλὰ μὲ μακρὰ διαδίκασια καὶ συνεργία μὲ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα.

Στὴ συνέχεια ὁ εἰσηγητὴς ἀναφέρθηκε στὴν ἀνάγκη νὰ κατανοήσουμε τὴν ἐξέλιξη τῶν ἡθῶν καὶ νὰ δοῦμε πῶς παρῆλθε ὁ γάμος τῶν ἀνθρώπων μεταξὺ ἠθικισμοῦ καὶ κοινωνικοῦ κατεστημένου, καὶ πῶς ἡ νεότερη τὰ σήμερα θέλει νὰ ἀπελευθερωθεῖ ἀπὸ τέτοιου τύπου δεσμεύσεις ἀγνωόντας ὅμως καὶ τὸν τρόπο γιὰ κάτι τέτοιο. Ἐμεῖς, ὅμως, στὴν Ἐκκλησία, τί κάνουμε γιὰ τοὺς νέους πού διψοῦν γιὰ μιὰ ἀληθινὴ ἀγάπη; Ἐδῶ ἀπαιτεῖται νὰ ἀποδώσουμε στὰ μάτια τῶν νέων μας τὴν καθαρὴν ἀπὸ κοινωνικὰς συμβάσεις εἰκόνα τοῦ χριστιανικοῦ γάμου πού εἶναι μυστήριον τῆς ἀγάπης.

Τὸ ἴδιο ἰσχύει καὶ γιὰ τὴν ἀπελευθέρωση τῆς γυναικας. «Ὅσα ἐν ἄρσεν καὶ θῆλυ», αὐτὸ ὅμως δὲν σημαίνει ὅτι θὰ πρέπει νὰ ὑπάρξει μιὰ κάποια σύγκυση ὡς πρὸς τὴν ἰδιαιτερότητα τῶν δύο φύλων. Ὁ εἰσηγητὴς ἐθίξε καὶ τὸ πρόβλημα τῆς χειροτονίας τῶν γυναικῶν τονίζοντας ὅτι ἡ Ἱερωσύνη δὲν εἶναι προνόμιον οὔτε δικαίωμα πρὸς διεκδίκηση, ἀλλὰ καθήκον πού ὁρθὰ ἢ Παράδοξον τὸ ἔχει ἐπιφυλάξει: στοὺς ἄνδρες. Ἡ γυναίκα ὅμως εἶναι μάρτυς τῆς Ἀναστάσεως καὶ τῆς πίστεως καὶ μᾶς γεννᾷ στὴν πίστη. Σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο κάποιος ἐπεμβαίνοντας στὴ συζήτηση θύμισε αὐτὸ πού ὁ Μητροπολίτης κ. Βιργιλίος εἶχε πει κατὰ τὴ χθεσινὴ μας ἐπίσκεψιν. «Γιὰ μᾶς τοὺς κρητικούς παπάδες, Θεολογικὰς Σχολὰς εἶναι οἱ γυναικὲς μας καὶ οἱ κληρικοί μας» (πρόλ. Β' Τριμήσιον α' δ).

Πίστη καὶ λατρεία στοὺς νέους

Τὸ ἀπόγευμα τοῦ Σαββάτου παρακολούθησαμε τὸν Ἑσπερινὸν καὶ μᾶς ξενάγησαν ἀδελφοί στὴν ἱστορικὴ Ἱ. Μονὴ τῆς Γωνιάς, πλούσια σὲ παλαιὰς καὶ πολυτίμες εἰκόνας πού τὴν καθίστουσιν ἀξιόλογο Βυζαντινὸ Μουσεῖον. Τὸ μοναστήριον κτίσθηκε στὰ 1634 καὶ ὑπῆρξε σημαντικὸ ἔθνικὸν καὶ θρησκευτικὸν κέντρο. Σήμερα ἐξακολουθεῖ τὴν πνευματικὴν του ἀκτινοβολίαν καὶ ἀποτελεῖ τὴν πνευματικὴν σκέπη τῆς Ὀρθοδόξου Ἀκαδημίας Κρήτης.

Τὸ βράδυ, ὁ θεολόγος καθηγητὴς κ. Γιάγγελος Λάππας, ἀνακοίνωσε τὰ ἀποτελέσματα ἔρευνάς του

σχετικὰ μὲ τὴν στάση τῶν νέων (μαθητῶν λυκείου) σὲ θέματα λατρείας (ἐκκλησιασμοῦ, προσευχῆς κ.λπ.) καὶ πίστεως. Τὰ ἀποτελέσματα ἦσαν ἐνδιαφέροντα καὶ συνάμα ἀνησυχητικὰ καὶ δοθήθησαν στὴ χάραξιν μιᾶς πορείας γιὰ ἓνα πλησίον τῶν νέων μας στὰ θέματα αὐτά.

Τὸ πρωὶ τῆς Κυριακῆς οἱ σύμβουλοι ἐκκλησιαστικῶν τῶν Μητροπολιτικῶν Ναῶ τῶν Χανίων. Τῆ Ἱ. Λειτουργία ἐτέλεσε ὁ π. Κύριλλος καὶ κήρυξε τὸν θεῖον λόγο, τὸν ὁποῖον μετὰδωσε τὸ ραδιοφωνικὸ δίκτυον Κρήτης. Τὸ μεσημέρι παρέθεσε γεῦμα ὁ σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Κυδωνίας καὶ Ἀποκορώνου κ. Εἰρηναῖος καὶ συνομίλησε μαζί τους. Τὸ ἀπόγευμα ἐπισκέφθησαν μιὰν ἄλλη ἐκλεκτὴν πνευματικὴν γωνιά, τὴν Ἱ. Μονὴν Χρυσοπηγῆς ἔξω ἀπὸ τὰ Χανιά, ὅπου ἡ γυναικεία ἀδελφότητα ἐπιδίδεται: σὲ ἔργα φιλανθρωπίας καὶ καλλιτεργεῖ τὴν ὑψηλὴν τέχνην τῆς ἀγιογραφίας. Στὴ συνέχεια μιὰ ἀπροσδόκητη πρόσκληση ἔφερε τοὺς ἐπισκέπτας σ' ἓνα πορτοκαλεῶνα, ὅπου γεύθησαν τοὺς εὐχυμοὺς καρπῶν τῆς κρητικῆς γῆς καὶ φιλοξενίας. Τὸ βράδυ, ἀναχώρησαν ἀεροπορικῶς γιὰ τὴν Ἀθήνα.

Κατὰ τὴν παραμονὴν τους, οἱ συμμετέχοντες εἶχαν ἐπίσης τὴν εὐκαιρίαν νὰ συναντηθοῦν καὶ νὰ συζητήσουν μὲ τὸν Γενικὸν Διευθυντὴ καὶ Ἰβρυτὴ τῆς Ὀρθοδόξου Ἀκαδημίας Κρήτης Δρακ. Ἀλέξανδρον Παπαδέρο, ὁ ὁποῖος τοὺς ἐνημέρωσε γιὰ τὰ προγράμματα καὶ τίς προοπτικὰς τοῦ ἰδρύματος. Ὁ ἴδιος μὲ τοὺς στενοὺς συνεργάτας του καὶ τὸ προσωπικὸν τῆς Ἀκαδημίας φρόντισαν ἔτσι, ὥστε ἡ φιλοξενία νὰ εἶναι ἄφογη καὶ ἡ ἐξυπηρέτησις μιὰ στὴν ἐντέλεια «λειτουργικῆς διακονίας». Τοὺς εὐχαριστοῦμε καὶ ἀπὸ τὴ θέσιν αὐτὴν γιὰ τὸν τόπον καταλύματος πού διέθεσαν στὴ συνάντησίν μας.

Ἔτσι τέλειωσε ἡ εὐλογημένη αὐτὴ ἑλληνο - γαλλικὴ ὀρθόδοξη συνάντησις, μιὰ ὑψηλὴ πνευματικὴ ἐμπειρία, πού συνεδύασε ἀνταλλαγὴν ἀπόψεων πάνω σὲ ἐπίκαιρα θέματα πού ἀπασχολοῦν τοὺς πιστοὺς, ἀναψυχὴν καὶ ἀνάτασι, κατάνυξι σὲ ὄρες κοινῆς προσευχῆς καὶ λατρείας ἰδιαιτέρως πρωὶ καὶ βράδυ σὸ πασεκεκλήσι τῆς Ἀκαδημίας, ὅπου συγκεντρονόμεσθε ὅλοι γιὰ τίς ἀκολουθίας τοῦ Ὁρθοῦ καὶ τοῦ Ἀποδείπνου. Σὲ ὅλες τίς ἐκδηλώσεις ἐπαιφίονταν μέσους μικροὶ καὶ μεγάλοι, κληρικοί καὶ λαϊκοί, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, ἀπαιπροσωπευτικά, δηλαδή, ὅλα τὰ μέλη μιᾶς ἐνορίας πλασιομένης ἀπὸ φιλοξενούντες καὶ φιλοξενουμένους. Ἄς εὐχηθοῦμε, τέτοιες εὐκαιρίας νὰ πληθαίνουν, μὲ στόχον τὴν σύσφιγξιν δεσμῶν, τὴν καλλιέργειαν τῆς ὀρθόδοξης πνευματικῆς ζωῆς καὶ τὴν ἀνάπτυξιν ἀδελφωσύνης μεταξὺ τῶν μελῶν τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ.

Στὸ μικρὸν αὐτὸ χρονικὸν ἔγινε προσπάθεια ν' ἀποτυπωθοῦν μερικὲς στιγμὲς ἀπὸ αὐτὴν τὴν περιπέλειαν. Ἄς μᾶς συχωρηθοῦν κάποιες ἐλλείψεις στὴν ἀπόδοσιν γεγονότων, ἀπόψεων καὶ συζητήσεων. Ἐλλείζουμε ὅτι ἡ δημοσίευσιν τῶν εἰρηγήσεων θὰ ἀναπληρώσει ὀρισμένα κενά. Τὴν κατάλληλη ὥρα, θὰ ὑποδείξουμε τὸ χωρὸν ὅπου θὰ δημοσιευθοῦν. Μὲ χαρὰν θὰ δεχθοῦμε, ὅπως πάντα, σχόλια καὶ κρίσεις γιὰ τὸ περιεχόμενον τοῦ σημερινοῦ σημειώματος.

Μιά αιώνοβια βυζαντινή παρουσία

ΘΕΟΔΩΡΟΣ Γ. ΧΑΤΖΗΘΕΟΔΩΡΟΥ

«Τῆς μουσικῆς μουσικῆς Σιών
ὁ ἀκαθαίρετος πύργος»

Τοῦ κ. ΔΗΜΗΤΡΗ ΦΕΡΟΥΣΗ

Πλήθος εἶναι οἱ μαθητὲς ποὺ μαθήτησαν καὶ εὐφράνθηκαν ἀπὸ τῆς ὑπέροχης βυζαντινῆς μυσταγωγικῆς ἀκολουθίας καὶ τῆς διδασκαλίας τοῦ ἀκάματου δασκάλου Χατζηθεοδώρου.

Ἀνάμεσα τοὺς συγκαταλέγονται ἐπιστήμονες, διανοούμενοι, ἱερεῖς, ἔντεκα ἀρχιερεῖς καὶ δύο πατριάρχες, καθὼς φιλόλογοι, ἀρχαιολόγοι καὶ ἄλλοι, ἐραστὲς τῆς ἱερῆς τέχνης «τοῦ φάλ्लειν», ποὺ σήμερα ἔχουν ἀναλάβει ἀναλόγια σὲ ναοὺς στὴν Ἑλλάδα καὶ στὸ ἐξωτερικό.

Ὁ Θ. Χ. ὅμως δὲν εἶναι μόνον μιὰ ἀπὸ τῆς πρῶτης χαρακτηριστικῆς, ὀρθόδοξης παρουσίας στὸ χῶρο τῆς ἱεροψαλτικῆς. Εἶναι καὶ μιὰ ξεχωριστὴ προσωπικότητα ἦθους. Μορφή, ποὺ συνεχίζει τὴν παράδοση τοῦ παπα - Πλανᾶ, τοῦ Μωραϊτίδη καὶ τοῦ Παπαδιαμάντη.

Εἶπε καὶ πάλι: χαρακτηριστικὰ ὁ κ. Π. Μαούνης:

«... Εἰς τοὺς μαθητὰς του δὲν ὑπῆρξε διδάσκαλος τῆς μουσικῆς μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆς χριστιανικῆς ἠθικῆς καὶ τοῦ τρόπου διόσεως τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τὸ πνεῦμα καὶ τὴν διδασκαλίαν τῆς ὀρθοδόξου χριστιανικῆς πίστεως, τὰ ὅποια ἐδίδασκεν εὐκαίρως ἀκαίρως καὶ εἰς τὰ ὅποια πρῶτος αὐτὸς ἔχει αὐθυποτάξει τὴν προσωπικότητά του. Ὡστέ νὰ θεωρῆται — καὶ ὄντως εἶναι — διὰ τοὺς εἰδὸτας ὁ εἷς μετὰ τὸν Ἀλέξανδρον Παπαδιαμάντην κοσμοκαλόγηρος».

★

Ὁ Θ. Χ. κρατώντας μὲ εὐαισθησία τὸ ἀναλόγιο τοῦ Πρωτοφάλλη στὸ Μετόχι: τῶν Ἁγίων Ἀναργύρων, συνεχίζει τὴ ζωντανὴ παράδοση τῆς ὀρθόδοξης βυζαντινῆς μουσικῆς μέχρι σήμερα. Δὲν τὴν διέκοψε οὔτε καὶ στὰ μαύρα χρόνια τῆς Κατοχῆς. Ἀκόμα καὶ τότε, μὲ τὴν μεγάλη πείνα, συγκέντρωνε τοὺς μαθητὲς του στὸ κελλ:

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 159 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 11 τεύχους.

του καὶ τοὺς δίδασκε μὲ ἀληθινὸ πάθος τῆ Ρωμιοσύνη καὶ τὴν Ὁρθοδοξία.

Ἀπλὸς, πράος, μοναδικὸς στὸν ἠσυχαστικὸ αὐτὸ χῶρο, ὅπου ζεῖ καὶ ἀναπνέει δεκαετίες τώρα, καταγράφει καὶ δίδει μιὰ κληρονομιά, πλούσια σὲ πνευματικὲς ἐξάρσεις καὶ αἰσθήματα. Εἶναι ἓνας ἀπὸ τοὺς μυσταγωγοὺς ἐκείνους, ποὺ μὲ τόση σαφήνεια καὶ πυκνότητα νοήματος, ὁ 7ῶς κανόνας τῆς ἐν Τρούλλῳ Πενθέκτης Ἁγίας Συνόδου, ὀρίζει: «Οἱ φάλλοντες μετὰ πολλῆς προσοχῆς καὶ κατανύξεως φαλλέτωσαν, δοαῖς ἀτάκταις καὶ ἀναρμόστοις μὴ χρώμενοι».

Καὶ ὁ καθηγητῆς, Πρωτοφάλης στὸ Μετόχι τοῦ Παναγίου Τάφου, στὴν Πλάκα, εἶναι ἀπὸ τῆς παραδοσιακῆς ἐκείνης, ὀρθόδοξης μορφῆς, ποὺ μὲ ὑποδειγματικὸ τρόπο, ἔχει μόνον «μετὰ πολλῆς κατανύξεως...» φάλλει: καὶ προσελκύει σήμερα πλήθος πιστῶν στὸ μικρὸ Μετόχι, ἀλλὰ ὑψώνεται ἀνάμεσα στὸ θρόνο, τῆς λεβαντίνικης κωγουσιτικῆς καὶ τῆς διάφορας, πολυφωνικῆς, ἐνδράγανες κερικατοῦρας, ὡς «τῆς μουσικῆς μουσικῆς Σιών ὁ ἀκαθαίρετος πύργος».

Μεγάλη Δευτέρω Ἐσπέρω

(Ὁ ρεθροὶ τῆς Μεγάλῃς Τρίτης)

Μετά τοῦ Ἐσπέρω σου... ἀποκαταλάει ὁ αὐτὸς ἐν τῷ ἔξωτον τοῦ

Δευτέρω, ἤτις σελ. 74* καὶ ἀποκαταλάει μετὰ τὴν μικρὰν ἱεροψαλτικὴν,

Ὁ Αὐτὸς Χριστὸς τὸ Κλέσμα τῆς αὐτοῦ Ἁγίας Συνόδου πρῶτος Ἐπίσκοπον

Ἁγίου Πνεύματος... ὅτι ἐν αὐτῷ εἰρησίων ἀκαίρως καὶ εὐκαίρως

ἐν τῷ τῷ σελ. 74* καὶ ἀποκαταλάει μετὰ τὴν μικρὰν ἱεροψαλτικὴν,

Ὁ Αὐτὸς Χριστὸς τὸ Κλέσμα τῆς αὐτοῦ Ἁγίας Συνόδου πρῶτος Ἐπίσκοπον

Ἁγίου Πνεύματος... ὅτι ἐν αὐτῷ εἰρησίων ἀκαίρως καὶ εὐκαίρως

ἐν τῷ τῷ σελ. 74* καὶ ἀποκαταλάει μετὰ τὴν μικρὰν ἱεροψαλτικὴν,

Ὁ Αὐτὸς Χριστὸς τὸ Κλέσμα τῆς αὐτοῦ Ἁγίας Συνόδου πρῶτος Ἐπίσκοπον

Ἁγίου Πνεύματος... ὅτι ἐν αὐτῷ εἰρησίων ἀκαίρως καὶ εὐκαίρως

ἐν τῷ τῷ σελ. 74* καὶ ἀποκαταλάει μετὰ τὴν μικρὰν ἱεροψαλτικὴν,

Ὁ Αὐτὸς Χριστὸς τὸ Κλέσμα τῆς αὐτοῦ Ἁγίας Συνόδου πρῶτος Ἐπίσκοπον

Ἁγίου Πνεύματος... ὅτι ἐν αὐτῷ εἰρησίων ἀκαίρως καὶ εὐκαίρως

ἐν τῷ τῷ σελ. 74* καὶ ἀποκαταλάει μετὰ τὴν μικρὰν ἱεροψαλτικὴν,

Ὁ Αὐτὸς Χριστὸς τὸ Κλέσμα τῆς αὐτοῦ Ἁγίας Συνόδου πρῶτος Ἐπίσκοπον

Ἁγίου Πνεύματος... ὅτι ἐν αὐτῷ εἰρησίων ἀκαίρως καὶ εὐκαίρως

ἐν τῷ τῷ σελ. 74* καὶ ἀποκαταλάει μετὰ τὴν μικρὰν ἱεροψαλτικὴν,

Ὁ Αὐτὸς Χριστὸς τὸ Κλέσμα τῆς αὐτοῦ Ἁγίας Συνόδου πρῶτος Ἐπίσκοπον

Ἁγίου Πνεύματος... ὅτι ἐν αὐτῷ εἰρησίων ἀκαίρως καὶ εὐκαίρως

ἐν τῷ τῷ σελ. 74* καὶ ἀποκαταλάει μετὰ τὴν μικρὰν ἱεροψαλτικὴν,

Ὁ Αὐτὸς Χριστὸς τὸ Κλέσμα τῆς αὐτοῦ Ἁγίας Συνόδου πρῶτος Ἐπίσκοπον

Ἁγίου Πνεύματος... ὅτι ἐν αὐτῷ εἰρησίων ἀκαίρως καὶ εὐκαίρως

ἐν τῷ τῷ σελ. 74* καὶ ἀποκαταλάει μετὰ τὴν μικρὰν ἱεροψαλτικὴν,

Ὁ Αὐτὸς Χριστὸς τὸ Κλέσμα τῆς αὐτοῦ Ἁγίας Συνόδου πρῶτος Ἐπίσκοπον

Ἁγίου Πνεύματος... ὅτι ἐν αὐτῷ εἰρησίων ἀκαίρως καὶ εὐκαίρως

ἐν τῷ τῷ σελ. 74* καὶ ἀποκαταλάει μετὰ τὴν μικρὰν ἱεροψαλτικὴν,

Ὁ Αὐτὸς Χριστὸς τὸ Κλέσμα τῆς αὐτοῦ Ἁγίας Συνόδου πρῶτος Ἐπίσκοπον

Ἁγίου Πνεύματος... ὅτι ἐν αὐτῷ εἰρησίων ἀκαίρως καὶ εὐκαίρως

ἐν τῷ τῷ σελ. 74* καὶ ἀποκαταλάει μετὰ τὴν μικρὰν ἱεροψαλτικὴν,

Ὁ Αὐτὸς Χριστὸς τὸ Κλέσμα τῆς αὐτοῦ Ἁγίας Συνόδου πρῶτος Ἐπίσκοπον

Ἁγίου Πνεύματος... ὅτι ἐν αὐτῷ εἰρησίων ἀκαίρως καὶ εὐκαίρως

ἐν τῷ τῷ σελ. 74* καὶ ἀποκαταλάει μετὰ τὴν μικρὰν ἱεροψαλτικὴν,

Ὁ Αὐτὸς Χριστὸς τὸ Κλέσμα τῆς αὐτοῦ Ἁγίας Συνόδου πρῶτος Ἐπίσκοπον

Ἁγίου Πνεύματος... ὅτι ἐν αὐτῷ εἰρησίων ἀκαίρως καὶ εὐκαίρως

ἐν τῷ τῷ σελ. 74* καὶ ἀποκαταλάει μετὰ τὴν μικρὰν ἱεροψαλτικὴν,

Ὁ Αὐτὸς Χριστὸς τὸ Κλέσμα τῆς αὐτοῦ Ἁγίας Συνόδου πρῶτος Ἐπίσκοπον

Ἁγίου Πνεύματος... ὅτι ἐν αὐτῷ εἰρησίων ἀκαίρως καὶ εὐκαίρως

ἐν τῷ τῷ σελ. 74* καὶ ἀποκαταλάει μετὰ τὴν μικρὰν ἱεροψαλτικὴν,

Ὁ Αὐτὸς Χριστὸς τὸ Κλέσμα τῆς αὐτοῦ Ἁγίας Συνόδου πρῶτος Ἐπίσκοπον

Ἁγίου Πνεύματος... ὅτι ἐν αὐτῷ εἰρησίων ἀκαίρως καὶ εὐκαίρως

Χειρόγραφη σελίδα τοῦ Θ. Γ. Χατζηθεοδώρου ἀπὸ τὸ βιβλίο του «Ἁγία καὶ μεγάλη Ἐβδομάς».

Η ΠΡΟΦΗΤΕΙΑ ΤΟΥ ΝΑΟΥΜ*

Του κ. ΒΑΣ. ΜΟΥΣΤΑΚΗ

Όταν λοιπόν οι πιστοί είναι σε θέση να γνωρίζουν άπλετα το λειτουργικό πλούτο, έχουν όλες τις δυνατότητες να ανταποδύναν άνατα από το λόγο του Θεού. Γιατί ο λειτουργικός λόγος της Ορθοδοξίας δεν είναι παρά ζυμωμένος με το λόγο της Βίβλου. Και όπως θεοαιώνει ο ιερός Χρυσόστομος, είναι αδύνατο να σωθείς χωρίς τη γνώση της.

Η Βίβλος όμως δεν είναι άπλως γραπτός λόγος, αλλά ζωή, ο ίδιος ο Χριστός, όπως ζει και ενεργεί μέσα μας. Με τη λατρεία λοιπόν, κοινωνούμε αυτόν το ζώντα Λόγο, παίρνουμε «φώς εκ φωτός». Και όταν αυτός ο λόγος εισέρχεται στην καρδιά, χωρίς να τον εμποδίζει, να τον στομώνει ή άγνοια, τότε καρποφορεί με πληρότητα. Πραγματοποιείται η οικοδομή μας σαν «ζώντων λίθων» (πρόβλ. Α΄ Πέτρ. 6΄ 5). Η Έκκλησία άκραιώνει τον προσορισμό της. Γίνεται ζωοδότειρα.

Με την καθαρή αντίληψη και κατανόηση των όσων περιέχει κάθε τελειουργία, όλοι μένουν άπορροφημένοι στην παρακολούθηση και συμμετοχή. Και άρα ή ίδια ή λατρεία γίνεται έτσι, σύμφωνα με την άποστολική σύσταση, «ευσχημόνων» (Α΄ Κορ. ιδ΄ 40). «Όλες οι λεπτομέρειές της είναι ένδιαφέρουσες, έλκυστικές για τον καθένα και δεν τον αφήνουν ψυχρό και άνυποπτο, όπως συνήθως συμβαίνει στο μεγάλο άριθμό. «Αποθέτει πάσαν την βιοτικήν μέριμναν», «είκονίζει μυστικώς τα Χερουβίμ» και άφοσιώνεται με θαθεία εὐλάβεια και κατάνυξη στην προσευχή, ζώντας τον οὐρανό στη γή. Προγεύεται τον ίδιο τον Παράδεισο. Μεθύει πνευματικά μέσα στην οὐράνια χαρά. Κρατείται στα φτερά της ψυχικής έξαρσης και μεταφέρεται —δεν είναι υπερβολή— στην άνω Ίερουσαλήμ. Βγαίνοντας δε κατόπιν από την έκκλησία, είναι δυναμωμένος από τον Παράκλητο και έτοιμος να αγωνισθεί κρατερά στο πεδίο των άρετών. Και τί άκόμη πετυχαίνοντας; Να δώσει τη μαρτυρία του Χριστού στους άλλους. «Αν όχι με λόγια, πάντως με το φεγγοδόλο παράδειγμα της άρετής».

Αξίζει λοιπόν κάθε κόπος για να φέρουμε και να κρατήσουμε το λάο μας σ΄ αυτή την ατμόσφαιρα.

«2. Άγέδη έμψυών εις πρόσωπόν σου έξαιρούμενος εκ θλίψεως σκόπευσον οδόν, κράτησον οσφύος, άνδρσαι: τη ισχύϊ σφόδρα».

Στους Ο΄, το Α΄ ήμιστίχιο είναι σε τρίτο πρόσωπο και όχι σε 6΄ όπως στο μαζωρευτικό*. «Όντως, μπορούμε να το έρμηνεύσουμε σαν να αναφέρεται σ΄ αυτόν που θρίσκεται σε σκοπιά. Είναι, συνεδοχικά, άνδρες του Ί-

σραήλ, οι ίδιοι ή όμοιοι με εκείνους που μεταφέρουν από τα ύψώματα το άγγελμα του τέλους του έχθρου. Άλλά, τώρα, σαν να επίκειται και όχι να έχει αυτό επέλθει. Είναι φρουροί, που καλούνται να άνεθούν στο φυλάκίό τους, έτοιμοι, με τη ματιά στο δρόμο και με γενναίο και καρτερικό φρόνημα, να δούν πρώτοι τα εχάριστα επερχόμενα.

Εφαρμόζοντας πάλι τη χρήση για μας, τους σημερινούς έντροφητές του καιμένου, άλληγορία, μπορούμε να τους ταυτίσουμε με τα άκραία τμήματα του νοητού στρατοπέδου, που είναι ή Έκκλησία. Με τις διάνοιες δηλαδή και τις καρδιές που, ζώντας και λειτουργώντας, είναι οι προφυλακές της στην ύποδοχη των σχετικών με αυτή γεγονότων.

Αν το προφητικό στοιχείο τα καθορίζει από πριν, το όσιακό, με άνάλογη ευαισθησία προικισμένο, τα διαπιστώνει πρώτο. Η διαχωριστική γραμμή ανάμεσα σ΄ αυτά τα δυο στοιχεία είναι μάλλον ιδεατή. Γιατί, στην πραγματικότητα, μάλλον το ένα έμπίπτει στο άλλο. Στα πρόσω, νοούνται, συγκεκριμένα, όσο άνήκουν στις τάξεις του μοναχισμού. Αυτόι που, μέσα στη νηστεία, την άγρυπνία και την άδιάλειπτη προσευχή, έχουν διώματα όχι άπλως ήρωικά, «κρατούντες οσφύος» και άνδριζόμενοι τη ισχύϊ σφόδρα, αλλά και —σαν άνωθεν άνταμοιδή τους— όλοφώτεινα. Βλέπουν πιο γρήγορα και πιο καθαρά από τους άλλους πιστούς, από το ύπόλοιπο πλήρωμα.

Αυτό δεν ισχύει μονάχα για τα μέλλοντα να συμβούν. Οι προφήτες και οι όσιοι του χριστιανισμού άνήκουν συνήθως στα τέκνα της άγιας μοναξιάς. Είναι «πτηνά της έρήμου», όπως τους χαρακτηρίζει ή γλώσσα των συναξαρίων.

Των άλλων, της μάζας, του μεγάλου άριθμού, ή χριστιανική ζωή θα μπορούσε να πει κανείς πως θυμίζει, από κάποια άποψη, ένα γεράνιο χορό, το χορό των άρχαίων Δηλίων που, στριφογυριστός και περίπλοκος στις κινήσεις του, συμβόλιζε το μυθικό λαδύρινθο της Κρήτης.

Στο μοναχισμό λοιπόν, με την άπλή και άμεση γεωμετρία ζωής και θεωρίας, είναι φυσικό να βασιλεύει ή διαύγεια ένόρασης πνευματικής. Να έχει τις ρίζες της ή θεολογία. Πράγματι, αν ατενίσουμε το δίο και τη σκέψη των μεγάλων Πατέρων και Διδασκάλων της Έκκλησίας, όλοι σχεδόν προέρχονται από τους κόλπους του έρημικού κόσμου. Βγαίνουν, διατηρώντας το πνευματικό του κλίμα, απ΄ αυτόν τον κόσμο, που πραγματοποιεί το «ώς έν οὐρανῷ και επί της γής» της Κυριακής Προσευχής.

* Συνέχεια εκ της σελ. 166 του υπ΄ αριθ. 11 τεύχους.

* Δηλαδή το παραδεδομένο έβραϊκό.

(Συνεχίζεται)

Ε Π Ι Κ Α Ι Ρ Α

Ἡ ἡμέρα πὸν μᾶς τὸν χάρισε.

ΤΗΝ 24η τοῦ μηνός, γιορτάζουμε τὸ Γενέθλιο τοῦ Τιμίου Προδρόμου. Εἶναι ἡ ἡμέρα πὸν μᾶς χάρισε ἓνα ἀπὸ τὰ μεγαλύτερα ὀνόματα ἀνάμεσα σ' αὐτὰ πὸν σιολίζουν τὸ εορτολόγιο τῆς Ἐκκλησίας. Τὸ πὸν μεγάλο ἀπ' ὅσα εὐαγγέλια ὡς τὸ κατώφλι τῆς Κυρίας Διαθήκης, κατὰ τὴ μαρτυρία τοῦ ἴδιου τοῦ Κυρίου. Τὸν εὐχαριστοῦμε καὶ τὸν εὐγνωμονοῦμε γι' αὐτὴ τὴ δωρεά του. Μὲ τὸν Ἰωάννη, στήνει ἐνώπιόν μας, σὲ τὸ κύλημα τῶν καιρῶν, ἓνα λαμπρὸ πρότυπο ἀφοσίωσης σὲ Θεῖο.

Μὲ ἀφορμὴ ἓνα βιβλίο.

ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ πρόσφατα, σὲ β', συμπληρωμένη ἐκδοσὴ, ἓνα ὠραῖο βιβλίο ἀφιερωμένο στὸν ἀοίδιμο καὶ πανελλήνια γνωστὸ θεολόγο Ἀνδρέα Κεραμίδα, πὸν τόσο ἐργάσθηκε γιὰ τὸν ἐφημεριακό μας Κλήρο. Εἶναι γραμμένο, μὲ χαριτωμένη ἀπλότητα καὶ πολὺ αἰσθημα, ἀπὸ τὴ συντροφισσα τῆς ζωῆς καὶ τῶν ἀγώνων του, τὴ σεβαστὴ χριστιανὴ δέσποινα κ. Σοφία Κεραμίδα.

Ὁ Ἀνδρέας Κεραμίδας (1902 - 1974), ἰδίως μὲ τὸ περιοδικό του (Ἐνορία), ἀφιέρωσε ἓνα μεγάλο μέρος τῆς ζωῆς του σὲ τὴν πνευματικὴ καὶ τὴν κοινωνικὴ στήριξη τοῦ Ἑλληνιστοῦ παπᾶ. Τοῦ φώτιζε τὴν ἀποστολή. Τοῦ ἀνοίγε ποιμαντικὸς ὁρίζοντες. Τὸν στήριζε ἀκόμη καὶ σὲ τὴν ἀπόκτηση ἀξιοπρεπέστερης ἐκκλησιαστικῆς συντήρησης.

Εὐκαιρία, τὸ βιβλίο αὐτό, γιὰ νὰ θυμηθῶν οἱ ἱερεῖς μας τὴ φροσιγνωμία αὐτὴ πὸν τόσα τῆς χρονοῦ ἡ Ἐκκλησία.

Ὁ Ὅσιος Δαβὶδ.

ΤΗΝ 26η Ἰουνίου, ἡ Ἐκκλησία τιμᾷ τὸν Ὅσιο Δαβὶδ. Ἐλαμψε σὲ Θεσσαλονίκη κατὰ τὰ θυρωρινὰ χρόνια (α' ἡμῶν τοῦ σ' αἰ.), ὄντας στυλιτῆς. Τοῦ ἀρμόζουν οἱ ὠραῖοι στίχοι τοῦ ποιητῆ: «Στὸν κάλυκα τοῦ σίβου, / ὁ Δαβὶδ ἄνθος.. / Καὶ σ' ἄνθος μέλισσα, / ὁ Θεός». Ὁ «Βίος» του γράφηκε γύρω σὲ 720. Τὴν Ἀκολουθία του (Κανόνα) συνέθεσε ὁ Ἰωσήφ ὁ Ὑμνογράφος καὶ σώζεται σὲ κώδικα τῆς Παρισιοῦς Βιβλιοθήκης. Ὅσο γιὰ τὸ σεπτὸ λείψανό του, βρίσκεται ἀπὸ τὸ γ' αἰῶνα σὲ τὴν Παβία τῆς Ἰταλίας.

Ἄς μὴν ὑπάρξουν ριψάσπιδες.

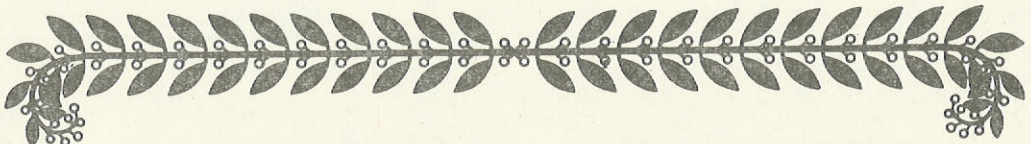
ΣΤΟΥΣ καιροὺς μας, (καιροὺς οὐ μενετοὺς) γιὰ νὰ θυμηθῶμε τὸν ἀποστολικὸ λόγο, οἱ ποιμένες τῆς Ἐκκλησίας ἀγωνίζονται μὲ ἰδιαίτερο σθένος κατὰ τῶν σκοτεινῶν δυνάμεων, πὸν συγκοφαντοῦν, ἐπι-

διόκοντας νὰ τὸν ἀμυνοῦσιν, τὸ χριστιανισμὸν σὲν τρόπο ζωῆς. Ὁ Κλήρος, μὲ τὸ παράδειγμα καὶ τὸν λόγο του, πασχίζει νὰ ἐπηρεάσει σὲ καλὸ ἓνα κόσμο πὸν εἶναι πεδίο δεινῆς σύγκρισης ἰδεῶν καὶ κρημνισμῶν ἀθανάτων ἠθικῶν ἀξιών. Ὁ Ἀντιδίκος τοῦ Χριστοῦ, τὸ πονηρὸ πνεῦμα, διαδέχεται πολλὰ καὶ δυνατὰ ὄπλα, διαποτίζει τὶς μάζες μὲ τὸ φαρμάκι τῆς ἀπιστίας, σημειώνοντας νίκες ἐπάλληλες. Ἀλλὰ ἡ Ἐκκλησία, μὲ τοὺς καλοὺς ἐργάτες τῆς, δὲν πιεῖται καὶ δὲν λυγίζει. Στὸ στόμα τους καὶ σὲ τὴν ψυχὴ τους, ἐπανθεῖ καὶ τώρα τὸ τοῦ Ψαλμοῦ: «Ὅτι οἱ ἐν ἄρμασι καὶ οἱ ἐν ἵπποις, ἡμεῖς δὲ ἐν ὀνόματι Κυρίου τοῦ Θεοῦ ἡμῶν μεγαλυνθήσομεθα». Βεβαίωση πὸν σὲ παρελθόν τὴν ἐπαλήθευσαν τὰ πράγματα. Θὰ τὴν ἐπαληθεύσουν καὶ τώρα. Ἄς μὴν ὑπάρξουν λοιπὸν ριψάσπιδες.

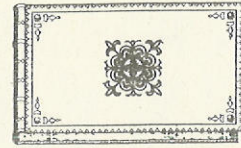
Πέτρος καὶ Παῦλος.

ΟΙ ΔΥΟ κορυφαῖοι τῶν Ἀποστόλων Πέτρος καὶ Παῦλος, πὸν ἡ Ἐκκλησία μας μνημονεύει μαζὶ σὲ 29 Ἰουνίου, μοιάζουν σὲ πολλά, ἀλλὰ καὶ διαφέρουν. Κοινὸς τους παρονομαστὴς εἶναι ὁ φιλογερός ζῆλος γιὰ τὸ κήρυγμα τοῦ Ἐδαγγελίου, οἱ μεγάλες καὶ γεμάτες κινδύνους περιοδεῖες σὲ τὴν οἰκουμένη, τὸ μαρτύριο μὲ τὸ ὅποιο ἐπέστεφαν σὲ τὴν Ρώμῃ τὸν ἀκάθιστο βίον τους. Ἀκόμη καὶ Ἐπιστολές τους περιορίζονται σὲ τὴν Καινὴ Διαθήκη, συνεχίζοντας τὸν ἀποστολικὸν λόγο σὲ τὴν γοῆ τῶν αἰώνων. Σὲν χαρακτῆρες ὅμως, δὲν εἶχαν τὰ πάντα κοινά. Πρὶν ἀπὸ τὴν Πεντηκοστή, ὁ Πέτρος ἐμφανίζεται πληθωρικὰ συναισθηματικός, ἀλλὰ καὶ ἄσπιτος. Καί, συχνά, στενόμενος. Αὐτὸ τὸ τελευταῖο ἐλάττωμα, σὲ ἀρχὴς τοῦ ἀποστολικοῦ του σταδίου, τὸν φέρει σὲ κάποια ἀντίθεση μὲ τὸν Παῦλο. Δυσκολεύεται νὰ δεῖ, ὅπως ἐκεῖνος, τὴν ἀλήθεια ὅτι τὸ χριστιανικὸ μῆνυμα δὲν προσοριζόταν μονάχα γιὰ τὸν Ἰσραήλ, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὰ λοιπὰ ἔθνη. Ἐκτὸς τῆς θείας σοφίας, πὸν πλημύρισε καὶ αὐτόν, ὅπως καὶ τοὺς ἄλλους Μαθητῆς τοῦ Κυρίου μὲ τὴν κἀνοδο τοῦ Ἁγίου Πνεύματος σὲ ὑπερῶο τῆς Ἱερουσαλήμ, δὲν ἦταν ἰκανὸς ὅσο ὁ Παῦλος σὲ νὰ διδάσκει τὶς θεῖες ἀλήθειες μὲς ἀπὸ τὰ λεπτὰ μονοπάτια τῆς ἐλληνικῆς γλώσσας καὶ αἰσθησης.

Ὅσο καὶ οἱ δυὸ ξεχώρισαν καὶ εἶναι ἀναμφίβολα ὁμοίμοι ἀνάμεσα σὲ τοὺς ἄλλους φορεῖς τοῦ καινοδιαθητικοῦ φωτός. Γιατὶ καὶ ὁ ἓνας καὶ ὁ ἄλλος ὑπερβαίνουν, μὲ ἐξαιρέση ἴσως τὸν Ἰωάννη, τὰ μέτρα ἀπόδοσης τῶν ἄλλων συναδέλφων τους. Ἡ θεία χάρις ξέρει νὰ χρησιμοποιεῖ ἀλλιώτικο ἀνθρώπινο ἔλικὸ γιὰ τοὺς ἴδιους καρπούς.

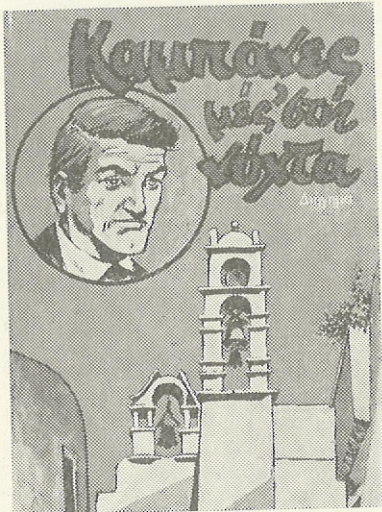
ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ

Ἄρχιμ. Ι. Γ. Ἀλεξίου
ΚΑΜΠΑΝΕΣ ΜΕΣ' ΣΤΗ ΝΥΧΤΑ

Ὁ π. Ἰωάννης Ἀλεξίου ἔχει μιὰ πλούσια συγγραφικὴ προσφορά σὲ ὄλα σχεδὸν τὰ εἶδη τοῦ λόγου.

Ἰδιαίτερα στὰ ἱστορικὰ χρονικά καὶ δοκίμια, καθὼς καὶ στὴν ἀνάδειξη, μὲ τρόπο ζωντανό, ἱστορικῶν μορφῶν τῆς τουρκοκρατίας ἔχει μοναδικὴ ἐπίδοση.

Οἱ «Ἐθνικοὶ εὐεργέται», οἱ «Ἡρώες τοῦ Ἐικοσιένα», οἱ «Μάρτυρες τῆς ἐλευθερίας», «Ὁ Μέγας Φώτιος», εἶναι βιβλία του γραμμένα μὲ ἀγάπη, εὐσυνειδησία καὶ περιγραφικὴ ἱκανότητα.

Οἱ «Καμπάνες μές' στή νύχτα» εἶναι μιὰ σειρά ἀπὸ διηγήματα. Ἀποτελοῦν ἐμβάθυνση τοῦ συγγραφέα στὴ σημερινὴ ζωὴ, ποὺ ἐπιδιώκει νὰ δώσει ἀνάγλυφα τὶς χαρὲς καὶ τὶς λύπες τῶν ἀνθρώπων, καθὼς πορεύονται μῆσα στὸν κόσμο.

Ὁ σ. ξέρει νὰ παρατηρεῖ. Καὶ τὶς παρατηρήσεις του αὐτὲς γνωρίζει, μὲ τρόπο θετικὸ καὶ διδακτικὸ νὰ τὶς κάνει ζωντανή γραφὴ. Καὶ τὸ βιβλίο αὐτὸ τοῦ π. Ἰωάννη Ἀλεξίου εἶναι μιὰ τέτοια ζωντανὴ γραφὴ ποὺ ἀγγίζει τὰ καθημερινὰ προβλήματα τῶν νέων, τῆς οἰκογένειας, τῆς κοινότητας ποὺ ζοῦμε.

Φς

Γεωργ. Θ. Πρίντζιπα
ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ Β'
Ο ΧΑΤΖΗΣΤΑΥΡΟΣ

Τὸ καινούργιο βιβλίο τοῦ κ. Γ. Πρίντζιπα δὲν εἶναι μόνο μιὰ ὡραία ἐκδόση, ταυτόχρονα καὶ ἐπίκαιρη τῆς Ἱερᾶς Μητρ. Φιλίππων, ἀλλὰ καὶ μιὰ σημαντικὴ συμβολὴ στὴν ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία τῶν νεώτερων χρόνων.

Ἡ μορφὴ τοῦ Χρυσοστόμου Χατζησταύρου εἶναι κολοσσιαία. Ἡ δράση του, ἡ ζωὴ του, οἱ ἐνεργειές του, τὸ ποιμαντικὸ σθένος του δίνουν καὶ στίς μέρες μας ὅλη ἐκείνη τὴν αἴγλη καὶ τὸ φῶς ἐκείνων τῶν ἀνδρῶν, ποὺ δημιούργησαν τὸ Ἐικοσιένα καὶ θεμελίωσαν τὸ νέο Ἑλληνισμό, μῆσα ἀπὸ κινδύνους, ἀγῶνες καὶ πνευματικὴ ἀγρύπνια.

Σκέπτεται κανεὶς ὅτι ἂν δὲν ὑπῆρχαν αὐτὲς οἱ ἅγιες μορφές ποὺ ἐθάμβησαν, πὼς θὰ εἶχε ἐπιζήσει τὸ Γένος;

Κι ὁ Χατζησταύρου ἦταν ἓνας ἀπ' αὐτούς, πράγμα ποὺ μᾶς τὸ δίνει ἀνάγλυφα ὁ συγγραφέας καὶ βιογράφος του Γ. Πρίντζιπας, μὲ τὸ ζωντανεῖα τῆς πολυκύμαντης προσωπικότητάς του.

Σημειῶνει στὸν πρόλογο τοῦ βι-

βλίου ὁ μητροπολίτης Φιλίππων κ. Προκόπιος:

«Ἀνάμεσα τοὺς εὐλόγους καὶ καταξιωμένους καὶ ὁ ἀείμνηστος Χρυσόστομος. Ξεχωρίζει μεταξύ τῶν προσωπικοτήτων τῆς σύγχρονης Ἐκκλησιαστικῆς καὶ Ἐθνικῆς μας Ἱστορίας. Ὅχι μόνο γιατί μακροχρόνια ὑπῆρξε ἡ ἐκκλησιαστικὴ του διακονία. Οὔτε γιατί ἔφθασε στὰ ἀνώτατα τῆς Ἐκκλησίας ἀξιώματα. Οὔτε, ἀκόμη, γιατί σὰν σκευὸς ἐκλογῆς, δοκιμάστηκε ἀπὸ θλίψεις καὶ πόνους καὶ κακουχίες καὶ στάθηκε ἀκλόνητος. Μέσα καὶ πέρα ἀπ' αὐτά, γιατί θετικὴ ὑπῆρξεν ἡ συμβολὴ του στὰ μεγάλα ἐθνικὰ ζητήματα τῆς πρόσφατης ἱστορίας σὲ περιόδους κρίσιμες γιὰ τὸ Ἔθνος τῶν Ἑλλήνων».

Ὁ κ. Γ. Πρίντζιπας ὡς συγγραφέας ἔχει δώσει ἱκανὰ δείγματα γραφῆς μέχρι τώρα. Μὲ τὸν Χρυσόστομο Β' ὅμως φανερώνει ὅλη τὴ λεπτὴ καὶ προσεχτικὴ του δουλειὰ ποὺ τὸν ἀναδείχνει ἄξιο γιὰ συνθετικὰ ἔργα στὸν ἐκκλησιαστικὸ καὶ τὸν θύραθεν χῶρο.

Φς

Ἄρχιμ. Χριστ. Ἀθ. Καλύβα
Ι Ω Β
ΤΟ ΔΡΑΜΑ ΕΝΟΣ ΑΘΩΟΥ

Τὸ βιβλίο αὐτὸ μῆσα στὰ τόσα ἄλλα τοῦ σ. εἶναι μιὰ φιλότιμη καὶ ἐξαιρετικὰ δύσκολη προσπάθεια, ἐμμετρως μετάφραση τοῦ πολύπαθου «Ἰῶβ» ποὺ τόσα ἔχει γὰ μᾶς διδάξει καὶ νὰ μᾶς συγκινήσει.

Ἐκτὸς ὅμως ἀπὸ τὴν κύρια διήγηση, μεταφρασμένη σὲ μιὰ λαγαρὴ δημοτικὴ, ὁ σ. μὲ τὸ βιβλίο του αὐτὸ, προσφέρει κι ὅλο ἐκεῖνο τὸ ἱστορικὸ ὕλικό, καθὼς καὶ τὸν ἐπίλογο, ποὺ κατατοπίζει τὸν ἀναγνώστη καὶ τὸν πλουτίζει, ὅπως δὴποτε, μὲ τὰ πολύτιμα στοιχεῖα του.

Ὁ Ἰῶβ εἶναι μιὰ ἀνθρώπινη ὀδὴ ποὺ πάντοτε ἡ ἀναφορά του, μὲ ὅποιοδήποτε τρόπο θὰ προκαλεῖ τὸ ἐνδιαφέρον καὶ τὴν συγκίνησή μας.

Φς

ΕΚΘΕΣΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΥ ΤΥΠΟΥ

Έκθεση με περιοδικά, έφημερίδες και δελτία των Όρθοδόξων Πατριαρχείων, της Ίερας Συνόδου, της Αρχιεπισκοπής Αθηνών και των Ί. Μητροπόλεων της Εκκλησίας της Ελλάδος άρχισε να λειτουργεί από την Τετάρτη 15 Ιουνίου στο Πρὸς - Ροῦμ της Ένώσεως Συντακτῶν Περιοδικού Τύπου της Γενικής Γραμματείας Τύπου και Πληροφοριῶν (ὄδ. Ζαλοκώστα 10 - Αθήνα).

Τὰ ἐγκαίνια της ἐκθέσεως, που δείχνει σφαιρικά τὴ διακονία της Εκκλησίας και στὸν τομέα αὐτό, τέλεσε ὁ Μακ. Αρχιεπίσκοπος Αθηνῶν και πάσης Ελλάδος κ. Σεραφεῖμ, παρουσία τοῦ ὑφυπουργοῦ Τύπου, τοῦ Γεν. Γραμματέα Τύπου και Πληροφοριῶν και πολλῶν ἀνθρώπων της Δημοσιογραφίας.

Ἡ ἐκθεση θὰ παραμείνει ἀνοιχτή ὡς τὴν Παρασκευή 24 Ιουνίου.

ΘΕΣΕΙΣ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ ΣΤΙΣ Ί. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΙΣ

Μὲ ἀπόφαση της Δ. Ί. Συνόδου πρόκειται νὰ μετατραποῦν μερικὲς ἀπὸ τίς πλεονάζουσες διακονικὲς θέσεις σὲ θέσεις λογιστῶν και ὑπαλλήλων ἄλλων ειδικοτήτων, γιὰ τὴν κάλυψη ἀναγκῶν τῶν μητροπολιτικῶν γραφείων.

● Μὲ ἐνημερωτικὴ της ἐγκύκλιο ἢ Δ.Ί.Σ. γνωστοποίησε ὅτι, ὕστερα ἀπὸ σχετικὴ τροποποίηση τοῦ Ἀστικοῦ Κώδικα, καταργήθηκε τὸ κώλυμα της συνάψεως νέου γάμου πρὶν ἀπὸ τὴν παρέλευση 10μήνου, μετὰ τὴν ἐκδοση διαζυγίου.

ΠΡΟΣΛΗΨΗ ΙΕΡΕΩΝ ΣΤΟ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟ ΣΩΜΑ

Τὸ ὑπουργεῖο Ἐθν. Ἀμύνης με προκήρυξή του καλεῖ τοὺς ἐνδιαφερομένους Κληρικοὺς νὰ συμπληρώσουν, με ἐπιλογή, κενὲς θέσεις στὸ Σῶμα Στρατιωτικῶν Ἱερέων.

Πληροφορίες δημοσιεύονται στὸ «παράρτημα» τοῦ περιοδικοῦ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» (τεύχος 12/15.6.83) και δίδονται ἀπὸ τὸ τηλέφωνο 64.62.736.

ΠΕΡΙΟΔΕΙΑ ΤΟΥ Δ.Σ. «ΙΕΡΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ»

Θέματα που ἀπασχολοῦν τὸν ἐφημεριακὸ Κλήρο ἐξετάσθηκαν ἀπὸ τὸ Διοικ. Συμβούλιο τοῦ ΙΣΚΕ και τοὺς οἰκείους Μητροπολίτες και ἐφημερίους στὴ διάρκεια περιοδείας τοῦ πρώτου ἀπὸ 23-28 Μαΐου στὶς Ί. Μητροπόλεις Ἀρτης, Νικοπόλεως, Λευκάδος, Παραμυθίας, Δρυϊνουπόλεως, Κερκύρας και Ἰωαννίνων.

ΝΑ ΕΝΗΜΕΡΩΘΕΙ Η ΤΟΠ. ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ

Σύμφωνα με πληροφορίες που δημοσιεύθηκαν στὸν Τύπο, οἱ χιλιαστὲς στέλλουν σὲ βιβλιοθήκες σχολείων και Κοινοτήτων βιβλία και ἄλλα παραπλανητικὰ ἔντυπα τους, γιὰ τὸν δῆθεν «ἐμπλουτισμό» τους. Ἐπειδὴ, ἐνδεχομένως, οἱ δάσκαλοι και οἱ κοινοτικοὶ παράγοντες ἀγνοοῦν τὴν παγίδα, ποιμαντικῶς καθήκον τῶν ἐφημερίων μας εἶναι νὰ τοὺς ἐνημερώσουν ἐγκαίρως, ὥστε νὰ μὴ δέχονται και νὰ μὴ τοποθετοῦν στὶς βιβλιοθήκες τὰ αἰρετικὰ αὐτὰ βιβλία και ἔντυπα.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Π. ΛΕΚΚΟΣ

—Γεωργούλης Δημ., Ἱερέυς, Γ)6, ἔτη ὑπηρεσίας 34, σύνταξη 24.035, οἰκ. ἐπίδ. 2.724, ἐφάπαξ 453.458.

—Τζόβας Νεοκλῆς, Ἱερέυς, Γ)6, ἔτη ὑπηρεσίας 35, σύνταξη 25.570, οἰκ. ἐπίδ. 1.816, ἐφάπαξ 576.330.

—Παναγιωτόπουλος Μιχ., Ἱερέυς, Β)4, ἔτη ὑπηρεσίας 35, σύνταξη 30.427, οἰκ. ἐπίδ. 1.816, ἐφάπαξ 539.645.

—Μιράκης Ἀντώνιος, Ἱερέυς, Γ)6, ἔτη ὑπηρεσίας 30, σύνταξη 17.899, οἰκ. ἐπίδ. 1.816, ἐφάπαξ 423.085.

—Όρφανὸς Κων)νος, Ἱερέυς, Β)4, ἔτη ὑπηρεσίας 35, σύνταξη 30.427, οἰκ. ἐπίδ. 1.816, ἐφάπαξ 447.528.

—Νικολακόπουλος Παναγ. Ἱερέυς, Γ)6, ἔτη ὑπηρεσίας 35, σύνταξη 25.570, ἐφάπαξ 427.897.

—Ρωσσίδης Δημήτρ., Ἱερέυς, Γ)6, ἔτη ὑπηρεσίας 35, σύνταξη 25.570, οἰκ. ἐπίδ. 1.816, ἐφάπαξ 486.816.

—Βλάσης Δημήτρ., Ἱερέυς, Γ)6, ἔτη ὑπηρεσίας 35, σύνταξη 25.570, οἰκ. ἐπίδ. 1.816, ἐφάπαξ 490.260.

—Πανουργιάς Βασίλειος, Ἱερέυς, Β)4, ἔτη ὑπηρεσίας 35, σύνταξη 30.427, οἰκ. ἐπίδ. 1.816, ἐφάπαξ 544.635.

—Λιναρδάτου Μαριάνθη, Πρεσβ., Γ)6, ἔτη ὑπηρεσίας 35, σύνταξη 17.887, ἐφάπαξ 481.924.

—Νικολοῦ Ἀργυρώ, Πρεσβ., Γ)6, ἔτη ὑπηρεσίας 32, σύνταξη 10.484, ἐφάπαξ 459.286.

—Όνουφρίου Νικ., Ἱερέυς, Γ)6, ἔτη ὑπηρεσίας 29, σύνταξη 16.493, οἰκ. ἐπίδ. 1.816, ἐφάπαξ 390.769.

—Παπαχρήστου Χρήστος, Ἱερέυς, Γ)6, ἔτη ὑπηρεσίας 35, σύνταξη 25.570, οἰκ. ἐπίδ. 1.816, ἐφάπαξ 490.026.

—Τσελεγγίδης Ἰωάν., Ἱερέυς, Γ)6, ἔτη ὑπηρεσίας 35, σύνταξη 25.570, οἰκ. ἐπίδ. 1.816, ἐφάπαξ 497.690.

—Ψαθᾶς Ἰωάν., Ἱερέυς, Γ)6, ἔτη ὑπηρεσίας 35, σύνταξη 25.570, οἰκ. ἐπίδ. 1.816, ἐφάπαξ 490.166.

♦ ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ Ἀθῆναι, Ἰασίου 1 — Τηλ. 72.10.734 ♦

Προϊστάμενος Τυπογραφείου: Ἰωάννης Μιχαήλ, Ἀναστασάκη 3, Ζωγράφου. Τηλ. 77.87.978.